

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete och kriminologi

”Ser jag någonting i registren, då stoppar jag”

En kvalitativ intervjustudie om svenska polisens arbete med
fordonsstopp

Louise Lundqvist och Tove Svedjewik

2019

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Kriminologi
Kandidatprogram i utredningskriminologi

Handledare: Amir Rostami
Examinator: Lars Westfelt

“If I See Something in the Registers, then I Stop”

A Qualitative Interview Study regarding Swedish Police Officers in the work with Traffic stops

Abstract

The purpose of this study was to examine what experience Swedish police officers have of traffic stops and on which premises they decide to control a vehicle in traffic. Through semi structured interviews with five police officers, it appeared that they generally had difficulties in answering questions regarding their experience of traffic stops. The results indicate that these experiences seem to facilitate the work for the policemen, simultaneously the experiences appear to result in unwanted behaviour. Their experiences are that the work have developed through the years. Beyond delinquency, there seems to be no clear premises regarding decision making in traffic stops. Despite that the participants stated similar premises, among others; traffic violence, intelligence information and the feeling that something doesn't feel right. Associated with traffic stops the selection for decision making is done by general profiling and something that police officers refers to as building blocks. However, there were different opinions regarding what have formed their premises.

Keywords: police, traffic stops, premises, decision making

Sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka vilka erfarenheter svenska poliser har av arbetet med fordonsstopp och vilka premisser de utgår från vid beslut om att kontrollera fordon i trafiken. Genom semistrukturerade intervjuer med fem poliser, framkom att de överlag hade svårt att besvara frågan gällande vilka erfarenheter de har av arbetet med fordonsstopp. Resultatet tyder på att dessa erfarenheter gör arbetet lättare för poliserna, samtidigt upplevs erfarenheterna kunna resultera i oönskade beteenden. Deras erfarenheter är också att arbetet har utvecklats med åren. Utöver lagöverträdelser, verkade inte några klagjorda premisser gällande beslut om fordonsstopp finnas. Trots detta uppgav deltagarna liknande premisser, såsom trafikförseelser, underrättelseinformation och känslan av att något inte står rätt till. I samband med fordonsstopp sker selekteringen inför beslutsfattandet genom allmän profilering och något poliser benämner byggstenar. Det förekom dock delade uppfattningar om vad som format deras premisser.

Nyckelord: polis, fordonsstopp, premisser, beslutsfattande

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till de poliser som deltagit i studien. Tack för att ni tog er tid och för att ni har delat med er av era tankar och erfarenheter, utan er hade denna uppsats inte varit möjlig. Ett stort tack även till er som hjälpt oss att förmedla kontakt mellan oss och intervjudeltagare, det har underlättat arbetet med studien avsevärt. Vi vill även tacka vår handledare Amir Rostami för vägledning genom uppsatsen.

Examensarbetet har utförts tillsammans och vi ansvarar därför gemensamt för innehållet.

Louise och Tove

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Förklaring av begrepp.....	2
1.4 Avgränsning	3
1.5 Disposition.....	3
2. Tidigare forskning	4
2.1 Litteratursökning.....	4
2.2 Förarens demografi som påverkan på beslutsfattandet	5
2.3 Polisers erfarenheter som påverkan på beslutsfattandet	6
2.4 Rasprofilering som grund vid beslutsfattande	7
2.5 Kunskapsluckor	8
3. Teori	9
3.1 Stämplingsteorin	9
3.2 Tillämpning av teori.....	9
4. Metod	11
4.1 Datainsamlingsmetod.....	11
4.2 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt.....	12
4.3 Urval	12
4.3.1 Intervjudeltagare	13
4.4 Intervjuguide	14
4.5 Genomförandet av intervjuerna	14
4.5.1 Intervjusituationerna.....	15
4.5.2 Maktsituationen	16
4.6 Transkribering.....	16
4.7 Analysmetod.....	17
4.8 Studiens trovärdighet	19
4.8.1 Validitet	19
4.8.2 Reliabilitet	20
4.8.3 Generaliserbarhet.....	21
4.9 Etiska ställningstaganden	21
5. Resultat och analys	24
5.1 Polisers erfarenheter av arbetet med fordonsstopp	24
5.2 Premisser som grund för beslut vid fordonsstopp	27
5.3 Polisers selektering vid beslut om fordonsstopp.....	31
5.4 Vad som format polisens premisser	33
6. Diskussion	37
6.1 Vilka erfarenheter har poliser av att arbeta med fordonsstopp inom polisarbetet?.....	37
6.2 Vilka premisser utgår poliser från vid beslut om fordonsstopp?	37

6.3	Resultaten i förhållande till tidigare forskning	38
6.4	Resultaten i förhållande till teori	39
6.5	Metodens fördelar och begränsningar.....	41
6.6.	Förslag till vidare forskning	42
7.	Litteraturförteckning	43
8.	Bilagor	46
8.1	Bilaga 1. Lagtext	46
8.2	Bilaga 2. Litteratursökning	47
8.3	Bilaga 3. Informationsbrev	49
8.4	Bilaga 4. Intervjuguide	50
8.5	Bilaga 5. Samtyckesblankett.....	52

1. Inledning

En central del i den svenska polisens arbete är att kontrollera medborgare och misstänkta företeelser, vilket delvis sker utifrån de anmälningar som inkommer, men också på polisernas egna initiativ (Holmberg, 2016, s. 166). I och med att poliserna själva letar efter tecken på kriminella handlingar, så har de i praktiken ett stort bedömningsutrymme när det kommer till att avgöra och definiera både vilka händelser som anses brottsliga, men också vilka personer som det är ändamålsenligt att stoppa för kontroll (Holmberg, 2016, s. 167–168).

Hur polisen väljer ut människor för kontroll är ett aktuellt ämne i samhällsdebatten, svensk polis har i media anklagats för hur de väljer ut människor kontroll (Sveriges Television [SVT], 2019). Anklagelserna för hur polisen väljer ut människor för kontroll är generella och gäller kontroller av människor i olika situationer. En del i hur och när polisen utför kontroller av människor är då de stoppar dem i trafiken, det vill säga vid så kallade fordonsstopp. Enligt lag har en polisman rätt att stoppa ett fordon eller annat transportmedel av flera anledningar (se bilaga 8.1). Arbetet med fordonsstopp som kontroll kräver även det beslutsfattande för poliser, det vill säga att definiera vilka fordon och personer som anses ändamålsenliga för kontroll i trafiken. För att avgränsa området av polisens kontroll av människor är fokus i denna studie enbart fordonsstopp. Studien ämnar därmed skapa kunskap kring polisens erfarenheter av arbetet med fordonsstopp, där fokus inte ligger på vilken grad av erfarenhet de har utan istället på vilka erfarenheter de uppger att de fått genom arbetet. Studien ämnar även generera kunskap kring vilka premisser poliserna själva anger att de utgår från vid beslutsfattandet om kontroll av fordon.

Tidigare forskning har studerat vad poliser baserar sina beslut på vid fordonsstopp och vad som kan tänkas påverka dessa. Viss forskning menar på att förarens demografi, det vill säga ålder, etnicitet och kön, har en inverkan på beslutsfattandet, men att detta inte enskilt kan förklara polisens beslutsfattande (Tillyer & Engel, 2013, s. 369). Annan forskning hävdar att en polismanns erfarenheter kan påverka beslutsfattandet vid fordonsstopp (Klahm och Tillyer, 2015, s. 343). Upplevelsen är att kunskapsläget inom området fordonsstopp, sett utifrån polisens egna perspektiv, är begränsat och något som det behövs mer kunskap kring. Befintlig forskning baseras till stor del på statistik från tidigare fordonsstopp respektive på individer som blivit stoppade av polisen. Forskning avseende polisens erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp, upplevs även begränsad.

Att studera polisens arbete är av vikt och av kriminologisk relevans för att säkerställa att arbetet är objektivt, då just objektivitet är något som bör genomsyra hela polisens arbete (Myhrer & Anderberg, 2016, s. 105). Att arbeta med ett objektivt förhållningssätt vid fordonsstopp är av betydelse dels för att inte skapa skillnader mellan grupper i samhället och dels i ett brottsförebyggande perspektiv för att undvika konsekvenser som att missa att upptäcka annan brottslighet vid fokus på fel individer i samband med fordonsstopp. Resultatet kan ge en bild av svenska polisers erfarenheter av arbetet med fordonsstopp och ge kunskap om vilka premisser de anger att de utgår från vid fordonsstopp.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka vilka erfarenheter som svenska poliser har av arbetet med fordonsstopp och vilka premisser de utgår från vid beslut om att kontrollera fordon i trafiken. Förhoppningen är att ge en bild av vilka erfarenheter poliser har av att arbeta med den typen av kontroll och skapa kunskap om vad de själva anger att de baserar sina fordonsstopp på.

1.2 Frågeställningar

För att besvara studiens syfte kommer följande frågeställningar att undersökas:

- Vilka erfarenheter har poliser av att arbeta med fordonsstopp inom polisarbetet?
- Vilka premisser utgår poliser från vid beslut om fordonsstopp?

1.3 Förklaring av begrepp

Nedan definieras några centrala begrepp som används genomgående i studien. Då flera begrepp är termer som används inom det polisiära yrket kan det vara svårt för läsaren att förstå dessa. Begreppen definieras därav för att tydliggöra vad de innebär och hur de tillämpas i studien så att ingen begreppsförvirring sker.

- *Fordonsstopp* avser i studien ett tillfälle då ett fordon stoppas för kontroll i trafiken av polis.

- *Rasprofilering* avser polisens beslut om att kontrollera en individ baserat på dennes etniska tillhörighet (SOU, 2006, s. 356–357).

- *Premisser* avser i studien, den definition som Nationalencyklopedin (u.å.) använder, vilken är “en förutsättning som man utgår ifrån i en slutledning”. I studien tillämpas begreppet synonymt med utgångspunkt eller grund. Premisserna är därmed i studien de utgångspunkter eller den grund som poliser utgår från vid beslut om fordonsstopp.

- *Profilering* avser i studien en allmän profilering inom polisiärt arbete. Nationalencyklopedin (u.å.) definierar begreppet som följande “förfarande som ger något en speciell profil”. I studien appliceras denna profilering på både människor och fordon.

1.4 Avgränsning

Polisen utövar dagligen olika former av kontroller på människor (Holmberg, 2016, s. 166). Studien har dock avgränsats till att endast studera polisens kontroller i form av fordonsstopp. Avgränsningen gjordes för att fokusera på en specifik typ av kontroll, i syfte av att ämnet i annat fall hade blivit för omfattande om polisens kontroller generellt hade studerats. Fordonsstoppen studeras här i ett generellt avseende och inte som en del i en specifik metod där fordonsstopp är inkluderat. Studien har också avgränsats till att utgå från endast polisens perspektiv i syfte att höra vad de själva har för erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp och vilka premisser de anger att de utgår från vid beslut om fordonsstopp. Avgränsningen innebär således att studien inte kommer att redogöra för perspektiv från de individer som blivit föremål för fordonsstopp.

1.5 Disposition

Det inledande avsnittet har behandlat bakgrunden till ämnet, studiens syfte och frågeställningar. En redogörelse har också gjorts för några av studiens centrala begrepp och dess avgränsningar. Avsnitt två avhandlar den litteratursökning som gjorts och redogör för tidigare forskning. I det tredje avsnittet presenteras den valda teorin och hur den är tänkt att tillämpas i studien. Avsnitt fyra redogör för valet av datainsamlingsmetod, den vetenskapsteoretiska utgångspunkten, studiens tillvägagångssätt och val av analysmetod. Utöver detta redogörs även för studiens trovärdighet i form av validitet, reliabilitet och generaliserbarhet samt de etiska kraven i förhållande till studien. I det femte avsnittet presenteras studiens resultat och analys. I studiens avslutande diskussion presenteras studiens viktigaste resultat, vilka sedan analyseras i förhållande till tidigare forskning och den valda teorin. Slutligen diskuteras metodens styrkor och begränsningar, samt förslag på vidare forskning.

2. Tidigare forskning

Avsnittet omfattar tre delar; en redogörelse för de litteratursökningar som gjorts för att finna väsentlig litteratur till det valda ämnet. Sedan en presentation av tidigare forskning som syftar till att lyfta fram tänkbara förklaringar till vilka premisser poliser utgår från vid fordonsstopp och vad som påverkar dessa, samt en redovisning av de kunskapsluckor som finns. I de fyra första studierna diskuteras huruvida förarens demografi och polisens erfarenheter har ett samband med arbete med fordonsstopp. I den sista studien diskuteras huruvida rasprofilering används av polisen vid olika typer av kontroller.

2.1 Litteratursökning

Vid sökandet efter relevant litteratur, såsom vetenskapliga artiklar, inom det valda ämnesområdet användes sökportalen Discovery. Sökportalen visar resultat från samtliga databaser som Högskolan i Gävle har tillgång till. I de sökningar som gjordes användes ord som ansågs relevanta i förhållande till studiens syfte och frågeställningar. Information om artiklarna, exempelvis val av sökportal, databas, sökord, antal träffar för varje sökord, titel, studiens författare och publikationsår, redogörs i bilaga 8.2. Vid sökningarna gjordes avgränsningar genom att endast söka efter artiklar som fanns tillgängliga i "fulltext" och "peer reviewed". Detta eftersom intresset låg i att läsa hela artiklar och inte bara delar av dem. "Peer reviewed" innebär att artiklarna är vetenskapligt granskade, vilket kan ses som en typ av kvalitetskontroll (Allwood & Eriksson, 2010, s. 23). Utifrån de träffar som framkom lästes titel och abstract för att avgöra om artikeln var relevant för studien, och i de fall då den upplevdes vara relevant lästes hela artikeln.

Det gjordes även sökningar i sökportalen Google, där användes sökord som var angränsande till det valda ämnet. Eftersom sökningarna gjordes via Google var det inte möjligt att säkerställa att de träffar som gavs var "peer reviewed". I ett första steg lästes titel och källa för att avgöra vilka av träffarna som upplevdes pålitliga. Träffarna bestod till stor del av nyhetsartiklar vilket inte var av intresse, däremot var det en studie som fångade intresset och ansågs tillförlitlig då den är publicerad genom Kriminologiska institutionen på Stockholms Universitets webbsida. För att avgöra studiens relevans i förhållande till denna studie gjordes en överblick genom att läsa sammanfattningen och avslutningen, därefter lästes hela igenom.

2.2 Förarens demografi som påverkan på beslutsfattandet

Tillyer och Engel (2013, s. 370) har studerat vilken påverkan en förarens karaktäristiska drag har på en polismans beslutsfattande vid ett fordonsstopp. De menar att sambandet mellan en förarens karaktäristiska drag och fordonsstopp inte är fullt ut begripligt. Tillyer och Engels (2013, s. 369) kvantitativa studie undersökte sambandet mellan en förarens demografi (etnicitet, ålder, kön) och utfallen av fordonsstopp genom ett flertal uppställda hypoteser. Detta genomfördes genom att studera mönster utifrån data från en flerårig studie gjord av ett statligt brottsbekämpande organ (Tillyer & Engel, 2013, s. 376).

Resultatet från Tillyer och Engels (2013, s. 389) studie är blandade, vilket tyder på att relationen mellan förarens egenskaper och polisens enskilda beteenden är en utmanande, men inte omöjlig, uppgift inom forskningen. Resultaten visar att även rättsliga faktorer har en betydande roll avseende en polismans beslutsfattande vid fordonsstopp (Tillyer & Engel, 2013, s. 388). Studiens resultat tyder också på att en förarens ras/etnicitet inte ensamt kan beskriva skillnaderna i utfallen vid fordonsstopp, utan att det är mer nyanserat än vad som tidigare framkommit (Tillyer & Engel, 2013, s. 388–389). Sammantaget menar Tillyer och Engel (2013, s. 389) att det behövs kvalitativa analyser för att utöka förståelse för vilken påverkan en förarens demografi har på en polismans beslutsfattande.

Även andra forskare har i tidigare studier undersökt förarens demografi som påverkan på polisens beslutsfattande vid fordonsstopp. Schafer, Carter, Katz-Bannister och Wells (2006, s. 184) har analyserat data över tidigare fordonsstopp för att försöka förstå polisens beteenden i samband med fordonsstopp. Syftet med studien var att undersöka de mönster som poliser har vid beslutsfattanden i samband med fordonsstopp genom att bland annat undersöka faktorer som påverkar polisens beslutsfattande att kontrollera en förare baserat på dennes demografi (Schafer et al., 2006, s. 186).

Resultaten från Schafer et al. (2006, s. 201) studie belyser flertalet viktiga faktorer i förhållande till förståelsen av en polismans beslutsfattande i trafiken. Ras/etnicitet visade sig ha en betydande roll i polisens beslutsfattande i samband med fordonsstopp, så hade även ålder, kön och olika situationella faktorer (Schafer et al., 2006, s. 184). Sammanfattat visar studien stöd för att förarens demografi och även situationella faktorer påverkar polisens beslutsfattande. Dock menar författarna att fortsatt forskning behöver utveckla teoretiska och metodologiska

ramar för att bättre kunna förstå polisens profilering och beteenden i samband med fordonsstopp (Schafer et al., 2006, s. 203).

2.3 Polisens erfarenheter som påverkan på beslutsfattandet

Klahm och Tillyers (2015, s. 344) kvantitativa studie grundas på multivariata modeller i syfte att testa tre hypoteser, grundat på redan existerande teoretiska förklaringar av polisens beslutsfattande vid fordonsstopp, och genom psykologiska förklaringar som redogör för erfarenheters betydelse på framtida beteenden. Detta för att mer fullständigt studera inverkan av polisens erfarenheter på diskretionärt sökbeteende, det vill säga utifrån ett eget omdöme utan att vara bunden till bestämmelser (ibid.). Studien bygger på data bestående av fordonsstopp insamlat av en brottsförebyggande myndighet (Klahm & Tillyer, 2015, s. 349). Klahm och Tillyer (2015, s. 343) menar att betydelsen av polisens erfarenheter vid formandet av hur de väljer att bete sig har fått stor uppmärksamhet. Vidare menar de att i polislitteraturen har polisens erfarenheter ofta beskrivits genom att mäta antal år i tjänst. Forskningsfältets förståelse av hur polisens erfarenheter formar deras val av beteende är på grund av detta begränsad, då antal år i tjänst inte uppfattats som monolitiskt (ibid.).

I Klahm och Tillyers (2015, s. 344) studie undersöktes utvecklingen av polisens erfarenheter med fokus på en dimension av polisarbete, det vill säga de diskretionära sökningarna av medborgare eller ett fordon under ett fordonsstopp. Detta skapade möjlighet att uppskatta faktorer som påverkar polisens beteende när de har möjlighet att utöva differentiella handlingar (ibid.). För att få en mer fullständig förståelse för erfarenheternas påverkan på polisens sökande och beslutsfattande krävs också en redogörelse av andra aspekter som möjligen kan tänkas vara betydande (Klahm & Tillyer, 2015, s. 343). Dessa är *exponering* för en del situationella egenskaper, tidigare genomförda *aktiviteter* och *arbetsprestationer* (ibid.). Att dessa multidimensionella erfarenheter inte har införlivats i andra tidigare studier har hindrat förmågan att till fullo förstå polisens erfarenheters påverkan på beslutsfattandet (ibid.).

Resultat på den nyss nämnda studien indikerar på att år av arbete inom polisen inte ger en fullständig förståelse för hur erfarenhet motiverar och påverkar beteendet vid sökandet i samband med ett fordonsstopp (Klahm & Tillyer, 2015, s. 343). Studien visar att polisens erfarenheter måste betraktas på ett mer komplext sätt för att förstå dess förhållande till beslutsfattandet (Klahm & Tillyer, 2015, s. 357). Resultaten visar nämligen stöd för

traditionella mått av polisens erfarenheter, det vill säga antal år i tjänst, men också för vikten av exponering, aktivitet och arbetsprestation (Klahm & Tillyer, 2015, s. 357).

Även Worden (1989, s. 675) har i en kvalitativ studie undersökt delar av det som nämnts ovan, det vill säga situationella faktorer i förhållande till polisens beslutsfattande om arrestering i olika situationer, bland annat vid fordonsstopp. Syftet med studien var att på nytt undersöka vikten av situationella faktorer som en del i att förklara polisens beteenden (Worden, 1989, s. 668). Detta ställs i förhållande till teoretiska perspektiv baserat på litteratur som rör polisens beslutsfattande (ibid.). Resultatet från studien tyder på att situationella faktorer har en signifikant effekt på polisens beslutsfattande (Worden, 1989, s. 701). Situationella faktorer visar dock inte en lika signifikant effekt på polisens beslut vad gäller informella handlingar (ibid.).

2.4 Rasprofilering som grund vid beslutsfattande

Schclarek Mulinari (2017, s. 16) har gjort en svensk studie vars mål var att skapa förståelse för ras-/etnisk profilering i Sverige, genom att förklara och tydliggöra mönster. Fokus i studien var inte enbart på kontroll i form av fordonsstopp, utan kontroller i olika former. Studien är av kvalitativ karaktär och bygger på fokusgruppsintervjuer och enskilda intervjuer, alla med personer som själva uppgav sig blivit utsatta för rasprofilering (Schclarek Mulinari, 2017, s. 4). Utöver dessa ingår också intervjuer med poliser (Schclarek Mulinari, 2017, s. 14). Studien utgår därmed från två perspektiv, dels utifrån de som blivit stoppade, men också från de som stoppar, det vill säga polisen.

Personerna i studien som uppgav att de blivit rasprofilerade, menar att poliskontroller är en upprepande del i deras vardagliga liv och att deras bakgrund, utseende och andra aspekter inom kategorin ras eller etnicitet är en anledning till att de stoppas (Schclarek Mulinari, 2017, s. 16). Intervjupersonerna hävdade att ras/etnicitet ofta är en faktor för kontroll av polisen i vardagliga situationer, som när de rör sig i offentliga miljöer eller kör bil, vilket skapar en känsla av att behandlas som en potentiell förövare utan någon egentlig bakomliggande orsak (Schclarek Mulinari, 2017, s. 4).

Polisen avfärdade användandet av rasprofilering (Schclarek Mulinari, 2017, s. 4). Att polisen stoppar människor på grund av deras utseende hör enligt en av de intervjuade poliserna inte till praxis, istället uppgav personen att ingripanden inte sker förrän en konkret misstanke om brott

föreligger (Schclarek Mulinari, 2017, s. 26). Vidare framkom neutrala faktorer som en förklaring till kontroll av människor, såsom utifrån beteende, plats och tid, vilka slås samman vid beslut om vad som "sticker ut" och bör kontrolleras (Schclarek Mulinari, 2017, s. 27). I studien möter poliserna kritiken genom att försöka förklara deras logistik genom tre argument; att det förekommer "ruttna äpplen" inom kåren, att det vid en del arbetsuppgifter är oundvikligt med rasprofilering, exempelvis vid utlänningskontroller, och att ett bostadsområde kan vara mer brottsutsatt än andra områden, vilket kan vara en förklaring till att vissa minoritetsgrupper i större utsträckning stoppas och rasprofileras av polisen (Schclarek Mulinari, 2017, s. 4). Sammanfattningsvis lyfter studien frågan om rasprofilering som en faktor för kontroll av människor i olika situationer. Polisen uppgav dock att de i grunden baserar sina beslut om att stoppa människor utifrån skälig misstanke.

2.5 Kunskapsluckor

Som redogörs för ovan, finns flertalet tidigare studier som undersökt vilka premisser poliser anses utgå från och vad som tänkbart kan påverka beslutsfattandet vid val av kontroll. Då tidigare forskning redogör för olika faktorer som påverkar polisens beslutsfattande i samband med fordonsstopp, valdes här att presentera studier som belyser olika förklaringar till detta. De tidigare studierna som presenterats ovan kan sedan analyseras i förhållande till denne studies resultat genom att se om likheter och skillnader finns för att styrka resultaten. De flesta studier som hittas genom de sökningar som gjorts är kvantitativa och utgår från befintliga data över fordonsstopp. Kvalitativa studier som bygger på intervjuer med poliser är också något som redan finns, men dessa tenderar att ha en viss inriktning, som exempelvis rasprofilering. Därav anses en kvalitativ studie gällande vilka premisser som poliser *själva anger* att de utgår från vid fordonsstopp behövas, utan ett fokus på en viss inriktning. Kvalitativ forskning på området är även något som tidigare forskare menar behövs för att få en bredare förståelse av området (se t.ex. Tillyer & Engel, 2013, s. 389). Studier som är av relevans för att förklara frågeställningen avseende vilka erfarenheter poliser har av att arbeta med fordonsstopp, anses vara begränsad och därmed något som också behövs för att möjligen kunna utveckla arbetet.

3. Teori

Följande avsnitt består av två delar, först redovisas den kriminologiska teori som valts för att analysera det insamlade datamaterialet, därefter beskrivs hur teorin kan tillämpas i studien.

3.1 Stämplingsteorin

Howard Becker är en av stämplingsteoretikerna, och har i boken "Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance" (1963) beskrivit stämpling. Stämplingsteoretikerna utgår från att brottslighet definieras av sociala förhållanden och inte orsakas av faktiska sådana (Williams & McShane, 1998, s. 181). Becker (1963, s. 1) menar att sociala grupper skapar sociala regler och definierar beteendeformer och situationer som lämpar sig för dessa genom att specificera vissa handlingar som "felaktiga" och andra som "riktiga". Regler kan vara formella såsom lagar, där den polisiära makten används som övervakning, men reglerna kan också vara informella och upprätthållas av diverse informella sanktioner (ibid.). Stämplingsteorin menar därför att en avvikelse är något som skapas av sociala gruppers uppställda regler, vilkas överträdelse av reglerna utgör avvikelsen, och genom att applicera reglerna på en specifik individ och beteckna denne som utanförstående (Becker, 1963, s. 8–9). På så sätt menar Becker (1963, s. 9) att en individs avvikelse inte är en egenskap i handlingen som individen utför, utan en konsekvens av att människor applicerar regler och sanktioner på en så kallad "överträdare". En avvikare är därmed den individ som fått den etiketten eller stämpeln, medan ett avvikande beteende är de beteenden som andra människor betecknar som avvikande (ibid.). Sammanfattat kan en individ därmed begå en avvikande handling utan att stämplas som avvikare, beroende på om det avvikande beteendet uppmärksammas av andra människor. Vidare hävdar teorin att då en individs handling konfronteras av en samhällelig reaktion, efter vilken personen avviker återigen och möts av en hårdare reaktion, kan det leda till att personen ser på sig själv som avvikande och agerar utefter detta (Becker, 1963, s. 33–34). Sammantaget kan konsekvensen bli fler avvikelser (Becker, 1963, s. 34).

3.2 Tillämpning av teori

Då studien ämnar belysa vad poliser utgår från vid beslut om fordonsstopp, det vill säga vilka premisser som grundar deras beslutsfattande om att stoppa ett fordon för kontroll, valdes teorin om stämpling som hjälp till att besvara detta. Polisens arbete bygger på formella lagar och deras uppgift är att se till att lagstiftningen efterlevs (Granér & Kronkvist, 2016, s. 53). Som redogjorts för ovan, kan den polisiära makten enligt Becker (1963, s. 1) användas för att

övervaka att reglerna efterföljs. Stämplingsteorin kan därmed appliceras på polisens arbete och tänkas förklara deras beslutsfattande genom vad de uppmärksammar som avvikande, vilket beskrivs vidare nedan. Fastän Beckers (1963, s. 2) teori i huvudsak ämnar förklara varför en individ begår brott eller inte begår brott, grundat på att individen stämplas som en avvikare, menar vi att teorin kan vara till hjälp för att studera polisens arbete. Teorin har också i en tidigare studie applicerats och analyserats i förhållande till polisens arbete, dock inte specifikt fordonsstopp, där den tillämpades på så vis att polisen genom deras uppmärksamhet ansågs öka risken för att individers brottslighet upptäcks (SOU, 2006, s. 372). Med grund i det ovannämnda anses teorin kan hjälpa till att förklara polisens beslutsfattande och att den tidigare har applicerats på polisens arbete anses teorin kunna tillämpas även i denna studie. Teorin anses vara av vikt för att öka vår förståelse kring polisens beslutsfattande genom att analysera studiens resultat i förhållande till den.

Stämplingsteorin menar att sociala grupper har uppställda regler, vilka även kan vara formella lagar, och att en överträdelse av dessa betraktas som avvikande. En individs avvikande beteende anses inte som avvikande förrän människor uppmärksammat beteendet och applicerat dessa regler på individen. Poliserna kan då avse de som applicerar reglerna/lagarna på individer som de anser avviker från de uppställda reglerna/lagarna. Polisens beslut baseras då på det som poliser utifrån de lagar som finns anser som avvikande. Vad de senare väljer att uppmärksamma, är alltså beroende av vad de själva anser är avvikande. Individers överträdelser i trafiken betraktas därmed inte som avvikande av någon förrän poliserna uppmärksammar och beslutar sig för att reagera på handlingarna. Polisens beslutsfattande vid arbetet med fordonsstopp kan tänkas förklaras utifrån de uppställda regler som existerar och vad som enligt dem anses avvikande eller inte.

4. Metod

Följande avsnitt innefattar ett flertal delar, vilka redogör för val av metoder och tillvägagångssätt. I avsnittet redogörs även för studiens trovärdighet och dess etiska ställningstaganden.

4.1 Datainsamlingsmetod

Studien utgår från en kvalitativ datainsamlingsmetod i form av intervjuer. En forskningsintervju är ett professionellt vardagligt samtal vars syfte är att skapa kunskap genom interaktion mellan intervjuare och intervjupersoner genom att samtala om ett gemensamt intresse (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 18). Detta står i likhet med den socialkonstruktionistiska ansats som studien har, vilken vidare presenteras nedan. Inom kvalitativ forskning ligger tyngden på intervjupersonernas egna synsätt och uppfattningar (Bryman, 2011, s. 413). Utifrån det ovannämnda och studiens syfte, det vill säga att skapa kunskap om vad poliser själva anger att de har för erfarenheter av arbetet med fordonsstopp och vilka premisser de baserar sina beslut på vid fordonsstopp, ansågs en kvalitativ metod i form av intervjuer mest lämpad.

Inom den kvalitativa metoden finns olika former av intervjuer. Vid ostrukturerade intervjuer utgår intervjuarna från några bestämda teman och låter intervjupersonen till stor del tala fritt kring dessa (Bryman, 2011, s. 415). Risken med detta är att intervjuarna inte får svar på de frågeställningar som ska studeras (ibid.). Bryman (2011, s. 416) menar att då forskare har ett tydligt fokus på ett visst område och ämnar behandla specifika frågeställningar, är semistrukturerade intervjuer mer passande. Eftersom fokus här var frågeställningar specifikt gällande polisens arbete med fordonsstopp, ansågs semistrukturerade intervjuer som en lämplig metod. I en semistrukturerad intervju utgår intervjuarna från en intervjuguide med utvalda teman (Bryman, 2011, s. 415). Frågorna under en sådan intervju behöver inte följa intervjuguidens ordning och ytterligare frågor kan ställas för att återkoppla till något intervjupersonen sagt (ibid.). Då metoden ger möjlighet att ställa följdfrågor i syfte att fördjupa kunskapen kring något intervjupersonen säger, ansågs semistrukturerade intervjuer lämplig för att skapa kunskap kring ämnet och besvara studiens frågeställningar.

Nackdelen med semistrukturerade intervjuer och användandet av en intervjuguide är dock att intervjuarna kan strukturera upp intervjuerna i en alltför stor utsträckning, vilket medför att intervjudeltagarnas frihet till att forma sina svar begränsas (Bryman, 2011, s. 445). Att inte

tillämpa intervjuguiden för strukturerat ansågs därav vara av vikt i studien då syftet var att låta deltagarna svara utifrån deras egna erfarenheter. Användandet av en intervjuguide ansågs trots detta nödvändigt för att inte tappa fokus från det aktuella ämnet. Thomsson (2010, s. 59) rekommenderar nämligen att förbereda ett frågeunderlag för att ha som stöd under intervjuerna. För att inte göra intervjuerna alltför strukturerade kommer intervjuguiden främst användas som ett stöd då samtalen stannar upp, för att låta intervjudeltagarna tala till punkt och forma sina svar på sitt eget sätt. Frågornas följd kommer även att anpassas efter intervjudeltagarnas svar för att göra samtalet så naturligt som möjligt.

4.2 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

I intervjuer handlar det om att skapa en betydelse för tankar, värdering, handlingar och erfarenheter (Lander, 2006, s. 32). Inom en kvalitativ intervju produceras kunskap genom interaktion mellan intervjuarna och intervjudeltagaren (Karlsson & Pettersson, 2006, s. 58). Detta kännetecknar också den socialkonstruktionistiska ansatsen, vilken enligt Allwood och Erikson (2010, s. 122) innebär att vår förståelse skapas i sociala interaktioner och är ett resultat av kommunikationsprocesser i det samhälle vi lever i. Vidare menar de att konstruktionerna handlar om våra antaganden om begrepps innebörder. Grundat på det nyss nämnda har studien en socialkonstruktionistisk inriktning, då den bygger på ett kvalitativt förhållningssätt med intervjuer som metod för att skapa kunskap kring det valda ämnet. I studien skapas kunskap kring ämnet genom interaktion mellan intervjudeltagarna och vi som intervjuare, på så vis att frågor ställs till deltagarna och de ges möjlighet att forma sina svar utifrån egna tankar och erfarenheter.

4.3 Urval

Målet var att genomföra fem intervjuer. Kvale och Brinkmann (2014, s. 157) menar att det hade varit fördelaktigt för forskare i tidigare studier att intervjua ett mindre antal personer och istället avsätta mer tid åt intervjuernas förberedelse och analys. Med utgångspunkt i detta, och sett till den tid och de resurser som erhålls för genomförandet av studien, ansågs antalet intervjuer rimligt. Studier som grundar sig på intervjuer rekommenderas ofta att använda ett målinriktat urval (Bryman, 2011, s. 434). Ett sådant urval innebär att forskaren väljer deltagare på ett strategiskt sätt för att få kontakt med relevanta personer till de forskningsfrågor som är aktuella, det kan handla om platser, personer eller organisationer som anses relevant för att förstå en social företeelse (Bryman, 2011, s. 392). Utifrån studiens syfte och frågeställningar ansågs ett

målinriktat urval lämpligt då de riktar sig till specifikt poliser, och därför valdes Polismyndigheten ut för att få så relevanta deltagare som möjligt. Vid ett målinriktat urval bör forskaren vara klar med vilka kriterier som är relevanta för att få delta (Bryman, 2011, s. 392). Kriterierna för studien var att respondenterna ska; (1) ha en polisexamen, (2) i dagsläget arbeta som polis, samt (3) arbeta med fordonsstopp eller tidigare ha arbetat med fordonsstopp. En polisexamen ansågs relevant för att säkerställa att deltagarna var utbildade till poliser eftersom alla anställda inom Polismyndigheten inte erhåller en sådan utbildning. Att poliserna, under intervjuens genomförande, ska arbeta som polis är av vikt för att kunna besvara studiens syfte då den ämnar höra polisens egna åsikter. Att deltagarna arbetar eller har arbetat med fordonsstopp ansågs vara ett krav för att kunna svara på frågorna under intervjun, vilka i sin tur syftar till att besvara studiens frågeställningar.

Inom målinriktat urval finns allmänna angreppssätt när det gäller urvalet, exempelvis snöbollsurval, vilket används i syfte att få kontakt med grupper av individer som det inte går att ställa upp någon urvalsram för (Bryman, 2011, s. 434). För att välja ut intervjudeltagare inom Polismyndigheten har ett snöbollsurval tillämpats. Ett sådant urval kännetecknas av att kontakt tas med ett fåtal för studien relevanta personer, vilka sedan ger kontaktuppgifter till ytterligare personer (Bryman, 2011, s. 196). Risken med ett sådant snöbollsurval är dock enligt Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015, s. 41) att personer som arbetar på samma arbetsplats erhåller gemensamma erfarenheter eller attityder, vilket kan göra materialet ensidigt. En risk för detta förekommer då några av intervjupersonerna känner varandra. För att minimera risken att materialet blir alltför ensidigt har studien baserats på deltagare från två olika polisregioner vilka arbetar på tre olika polisstationer. Samtliga deltagare arbetar därmed inte på samma arbetsplats. De deltagare som arbetar på samma arbetsplats kan dock erhålla samma erfarenheter. Då dessa intervjuer genomfördes direkt efter varandra fanns inte möjlighet för deltagarna att tala med varandra mellan intervjuerna, vilket minimerar risken att intervjufrågor och svar diskuteras och därmed påverkar deltagarnas svar i intervjuerna.

4.3.1 Intervjudeltagare

Som nämnts ovan användes ett snöbollsurval för att komma i kontakt med intervjudeltagare. Tre personer kontaktades, vilka för studien ansågs relevanta, då de arbetar eller tidigare har arbetat inom Polismyndigheten. Personerna ansågs vara tänkbara nyckelpersoner för att ge

vidare kontakter inom myndigheten och/eller själva delta. Nyckelpersonerna visade sig ge kontaktuppgifter till ytterligare personer som arbetar inom polisen.

I ett inledande skede kontaktades den första nyckelpersonen via telefon, vilken gav e-postadresser till tre potentiella deltagare, varav endast en hade möjlighet att delta. Den andra nyckelpersonen kontaktades också via telefon, vilken sedan sände kontaktuppgifter till en tänkbar deltagare, som efter telefonkontakt valde att ställa upp på en intervju. Väl på plats förändrades omständigheterna, då två kollegor till personen deltog istället för den tänkta deltagaren. Kontakten med den tredje nyckelpersonen togs även den via telefon, personen valde själv att delta i studien och bidrog med en ytterligare deltagare. Vid samtliga kontakter skickades ett informationsbrev (se bilaga 8.3) ut via e-post.

4.4 Intervjuguide

Intervjuerna utgick från en intervjuguide (se bilaga 8.4), vilken används som stöd vid semistrukturerade intervjuer (Bryman, 2011, s. 415). Vid utformningen av intervjuguiden togs inspiration från Brymans (2011, s. 419) grundläggande råd. Intervjuguiden bestod av en del med bakgrundsfrågor, tre teman och en avslutning. Varje tema innefattade ett antal frågor. Samtliga teman och intervjufrågor har formulerats med utgångspunkt i studiens syfte och på ett sätt som är tänkt att underlätta för att få svar på studiens frågeställningar, utan att vara alltför specifika eller ledande. Följden på dessa anpassades i en naturlig följd för att underlätta för deltagarna vid deras berättande. Intervjupersonerna hade trots intervjuguidens specifika teman möjlighet att utforma svaren på sitt eget vis, vilket enligt Bryman (2011, s. 415) är en viktig del vid användandet av en intervjuguide i semistrukturerade intervjuer. Ytterligare frågor ställdes under intervjun för att tydliggöra intervjupersonernas svar och för att försäkra att tolkningarna överensstämmer med deras berättelser. Kvale och Brinkmann (2014, s. 214) anser att dessa typer av ledande frågor kan öka intervjuernas reliabilitet.

4.5 Genomförandet av intervjuerna

Vid intervjuernas genomförande förändrades omständigheterna som nämnts i avsnitt 4.3.1 Intervjudeltagare, vilket gjorde att två av deltagarna inte delgav sitt informationsbrev. Personerna fick då brevet på plats och ombads läsa det innan intervjustart. I informationsbrevet (se bilaga 8.3) redogjordes för studiens syfte och upplägg för intervjuerna, detta för att förbereda och ge deltagarna information redan innan intervjun. Deltagarna gavs därefter möjlighet till att

underteckna en samtyckesblankett. Vi båda deltog under fyra intervjuer, den ena ansvarade då för att ställa frågorna utifrån intervjuguiden medan den andra observerade intervjusituationen, antecknade och kompletterade med följdfrågor. En av intervjuerna genomfördes av endast en av oss, då gjordes inte mycket anteckningar för att intervjudeltagaren skulle känna att intervjuaren var närvarande under intervjun. Platsen för varje intervju bestämdes i samråd med intervjupersonerna, en genomfördes i ett lånat rum på en polisstation, dock inte på deltagarens arbetsplats. Övriga intervjuer genomfördes på deras arbetsplatser, det vill säga respektive polisstationer. Samtliga intervjuer spelades in med inspelningsfunktionen på två mobiltelefoner. Två enheter användes för att undvika tekniska problem. Totalt genomfördes fem intervjuer, vars längd varierade, två av dem varade cirka 30 minuter medan tre av dem varade cirka 45–60 minuter. Efter fem genomförda intervjuer började vi uppleva en viss mättnad, det vill säga att svaren upplevdes vara återkommande i flera intervjuer (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 42). Då en viss mättnad upplevdes efter fem genomförda intervjuer, ansågs det uppställda målet med antalet intervjuer vara tillräckligt för studien.

4.5.1 Intervjusituationerna

Valet av plats för en intervju kan påverka förhållandet mellan intervjuarna och intervjupersonen (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 42). Vid en av intervjuerna föreslogs ett kafé som plats för intervjun, platsen valdes dock bort eftersom vi, i linje med Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015, s. 43) menar att det kan uppstå problem med ljudinspelningen då det kan förekomma störande ljud i bakgrunden. Istället genomfördes intervjun i ett lånat rum på en polisstation för att undvika eventuella störningsmoment, dock inte på den station där personen arbetar. Resterande intervjuer genomfördes på ett kontor, respektive i ett mötesrum på deltagarnas arbetsplatser. Skälet till att intervjuerna genomfördes på deltagarnas arbetsplatser var att de själva valde det för att det ansågs mest naturligt. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015, s. 42) menar dock att genomföra en intervju på en arbetsplats kan göra att deltagaren ofta vill försöka ge uttryck för och presentera sig på ett sätt som deltagaren inte skulle ha gjort i sin hemmiljö, till exempel att försöka visa sig som en bra chef eller kollega. Detta är något som kan tänka sig ha påverkat deltagarnas svar, men i de flesta intervjuerna uppfattade vi deltagarnas svar som genuina och de verkade inte tyda på att de försökte framställa sig på ett visst sätt. Några av intervjudeltagarna uppgav dock en rädsla för att säga något som kan tänkas påverka deras arbete inom myndigheten, vilket kan ha gjort att de inte svarade fullt ut på en del frågor. Ytterligare en faktor som några deltagare till viss del uppfattade som ett orosmoment var

inspelningsutrustningen. Thomsson (2010, s. 86–87) hävdar att inspelningsutrustning kan leda till att deltagarna känner sig tvungna att formulera sig på ett visst sätt på grund av rädslan av att andra i efterhand kan höra inspelningen. Vidare menar författaren dock att det inte är möjligt att hinna skriva ner allt som sägs under en intervju och att det därför är fördelaktigt att spela in den. I studien valdes på grund av detta, trots risken, att använda inspelningsutrustning. För att minska risken att deltagarnas oro för dessa faktorer skulle påverka intervjuerna, upprepades deras försäkran om anonymitet i syfte att säkerställa att de uppfattat informationen.

4.5.2 Maktsituationen

Eftersom vi båda deltagit under samtliga intervjuer, med undantag för en intervju, kan maktsituationen diskuteras. Att vara två personer som genomför intervjuer har både nackdelar och fördelar. Innan intervjuerna gjordes överväganden kring dessa, fördelarna var då övervägande och vi ansåg det passande att vi båda deltog som intervjuare. Fördelen är att intervjuerna kan dela upp arbetet och fokusera på olika delar av intervjun (Thomsson, 2010, s. 73). Nackdelen är att maktsituationen blir mer påtaglig till skillnad från om endast en intervjuare deltar (ibid.). Intervjuerna kan då uppfattas som överordnad i situationen (Thomsson, 2010, s. 123). Då risken för detta förelåg bestämdes innan intervjuernas genomförande att endast en av oss skulle ställa frågor, medan den andra observerade intervjusituationen, förde anteckningar och kompletterade med följdfrågor. Detta gjordes också i syfte att minska risken för att frågorna formulerades olika beroende på vem som ställde dem. Fördelen med att vara två som intervjuar under samma intervju ger också möjligheten att i efterhand kunna diskutera intervjuerna.

4.6 Transkribering

Det insamlade materialet transkriberades, det vill säga att det gjordes en skriftlig återgivning av det som sagts i intervjuerna (Bryman, 2011, s. 431). Transkriberingen påbörjades så fort som möjligt för att ha intrycken från intervjuerna färskare i minnet, vilket rekommenderas enligt Öberg (2015, s. 63). Intervjuerna skrevs ut ordagrant under tiden inspelningarna lyssnades igenom. Fördelen med att själv transkribera intervjuerna är att man lär känna materialet, samt att tolkningsarbetet kan påbörjas redan under lyssnandet och skrivandet (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 51). Intervjuerna delades upp och transkriberades individuellt, samtidigt fördes anteckningar på tankar som uppkom under tiden.

För att transkribera på ett likartat sätt diskuterades tillvägagångssättet i förväg. Intervjuerna skrevs ut så ordagrant som möjligt, dock uteslöts onödiga tilläggsord. Bryman (2011, s. 431) menar att intervjupersoner upprepar ofta ord utan att tänka på det, vilket författaren benämner som verbala tics och kan vara ord som "öh", "liksom" eller "va". Vidare menar författaren att sådant kan behöva redigeras för att göra texten mer begriplig. Talspråk skrevs om till skriftspråk, skratt och längre pauser skrevs ut för att förtydliga deltagarnas budskap i textform. För att sedan säkerställa att transkriberingarna inte skiljdes åt för mycket, kontrollerades dessa genom att lyssnas och läsas av oss båda. Transkriberingarna skiljde sig inte påtagligt. Granskningen gjordes också som en slags kontroll för utskriftenas tillförlitlighet, då transkriberingarna kontrollerades i förhållande till ljudinspelningen. Transkriberingarna användes sedan som en grund för analysen.

4.7 Analysmetod

För att bearbeta det insamlade materialet har en kvalitativ innehållsanalys använts. Metoden försöker på ett systematiskt sätt förklara innehållet i ett kvalitativt material, genom att dela in det insamlade materialet utefter teman i ett kodningsschema (Schreier, 2012, s. 1). Inom en kvalitativ innehållsanalys reducerades det insamlade materialet i syfte att fokusera på specifika delar av det och ge en djupare förståelse av det, istället för att frambringa ytterligare material (Schreier, 2012, s. 7). Då studiens material var av kvalitativ karaktär och fokus ämnade vara på specifika delar i materialet, det vill säga de delar som kunde besvara studiens frågeställningar, ansågs en kvalitativ innehållsanalys vara en lämplig analysmetod. Målet med analysen var också att få en djupare förståelse av det insamlade materialet, vilket den valda analysmetoden möjliggör. Analysmetoden innefattar enligt Schreier (2012, s. 6) åtta steg, vilka beskrivs nedan i förhållande till studien.

Då studiens frågeställningar redan var valda, inleddes steg två, vilket innebär att reducera materialet utifrån vad som anses relevant och inte i förhållande till dessa (Schreier, 2012, s. 6). Att reducera materialet kan leda till en väsentlig bias i analysen, exempelvis då forskaren väljer att förbise alla delar som inte stämmer överens med dennes förutfattade meningar (Schreier, 2012, s. 81–82). För att minska risken för bias finns två strategier, den första är att använda ett kodningsschema för att välja ut relevant material och den andra avser hur det relevanta materialet selekteras ut i ett forskarteam (Schreier, 2012, s. 82).

I studien har båda strategierna tillämpats för att minska risken för bias. Schreier (2012, s. 82–83) rekommenderar att dela upp arbetet i två steg för att skilja mellan irrelevanta och relevanta delar av det insamlade materialet. Det första steget innebär att skapa ett kodningsschema med temana irrelevant och relevant, vilka bör definieras, för att sedan kunna skapa ett kodningsschema som endast kan tillämpas på det relevanta materialet (Schreier, 2012, 82). Utifrån detta skapades ett kodningsschema där begreppet relevant definierades som sådant som ansågs kunna besvara studiens frågeställningar, medan irrelevant definierades som sådant som inte bidrog till svar på frågeställningarna. Den andra strategin för att undvika bias innebär att varje forskare läser igenom materialet och markerar allt som anses irrelevant, men också tveksamheter för att sedan överlägga med en kollega som då kontrollerar materialet (Schreier, 2012, s. 83). Materialet markeras endast som irrelevant om personen som kontrollerar delar den uppfattningen (ibid.). I studien gjordes reduceringen av materialet i ett första steg på varsitt håll, men jämfördes sedan för att diskutera vad som ansågs irrelevant och därmed skulle uteslutas.

Då det relevanta materialet selekterats är nästa steg att avgöra strukturen på kodningsschemat, genom att bestämma vilka dimensioner som ska användas för att beskriva den data som samlats in, och att skapa passande underteman till dimensionerna (Schreier, 2012, s. 84). Studiens två frågeställningar användes för att skapa två av huvudtemana i kodningsschemat, dessa är ”Polisers erfarenheter av arbetet med fordonsstopp” och ”Premisser som grund för beslut vid fordonsstopp”. Detta menar Schreier (2012, s. 87) är ett vanligt tillvägagångssätt då frågeställningarna redan specificerar vissa dimensioner som kan formuleras till huvudteman. Huvudtemat ”Vad som format polisens premisser” har bildats utifrån en rubrik i studiens intervjuguide. Schreier (ibid.) menar att båda dessa tillvägagångssätt är en konceptdriven deduktiv strategi då temana skapas utifrån vad man redan vet.

För att i ett nästa steg skapa underteman till de valda huvudtemana användes en datadriven strategi. Detta innebär att på ett induktivt sätt skapa underteman grundat på materialet, vilken är att föredra då avsikten är att beskriva materialet på djupet (Schreier, 2012, s. 88). I studien skapades underteman genom att samtliga delar lästes igenom och placerades under lämpliga tillhörande teman (ibid.). Uppkom något nytt i materialet skapades ett ytterligare undertema för att belysa det (ibid.). Enligt Schreier (2012, s. 90–91) är det en fördel att vara två personer även i detta steg, då de kan komplettera varandra genom att bidra med olika perspektiv och eventuellt frambringa ytterligare teman. Med utgångspunkt i detta skapades underteman i ett första steg

på varsitt håll och jämfördes sedan. Flera underteman var lika och efter diskussion valdes de mest framträdande ut för att bilda kodningsschemat.

Därefter definierades samtliga huvudteman och underteman. Definitioner skapas för att säkerställa att alla teman tolkas lika av samtliga kodare och inte förändras under analysens gång (Schreier, 2012, s. 95). Detta gjordes utifrån Schreiers (ibid.) tre steg, vilket innebär att de tilldelades; ett namn, en beskrivning av temat och exempel för att belysa vad temat innebär. Teman beskrivningar gjordes med utgångspunkt i indikatorer, vilket enligt Schreier (2012, s. 99) är förklaringar till hur något beskrivs i materialet.

I ett nästa steg delades materialet in i mindre delar för att sedan kunna koda, vilket Schreier (2012, s. 126–127) kallar för segmentering och utförs för att delar av materialet ska passa in i endast ett tema i kodningsschemat. Därefter testades kodningsschemat genom att koda materialet individuellt, kodningarna jämfördes sedan för att se huruvida de överensstämmer med varandra. Detta är ett sätt för att se vilka teman som är svåra att applicera på materialet (Schreier, 2012, s. 146). Det upptäcktes då en brist i kodningsschemat, eftersom visst material upplevdes behöva ett ytterligare huvudtema. I det efterföljande steget skapades därmed huvudtemat ”Polisers selektering vid beslut om fordonsstopp” med tillhörande undertema. Efter detta testades kodningsschemat ännu en gång för att säkerställa att inga fler ändringar behövdes då det i analysfasen inte är möjligt att ändra något. Med utgångspunkt i Schreiers (2012, s. 198) rekommendation delades materialet upp i tre delar inför kodningen. Vi kodade alla tre delar var för sig och jämförde sedan den sista delen med varandra i syfte att säkerställa kodningen.

4.8 Studiens trovärdighet

Bland kvalitativa forskare förekommer delade meningar kring hur relevanta begreppen validitet och reliabilitet är inom kvalitativa studier (Bryman, 2011, s. 351). Nedan beskrivs validitet, reliabilitet och generaliserbarhet, samt hur de applicerats i studien.

4.8.1 Validitet

Schreier (2012, s. 175) förklarar validitet som huruvida det instrument som används mäter det som avses mätas. Vidare menar författaren att kodningsschemat i en kvalitativ innehållsanalys kan anses vara valid då temana på ett adekvat vis representerar det som är tänkt att studeras. För att säkra att validiteten blir så hög som möjligt vid en datadriven strategi, kan metoden face

validity användas (Schreier, 2012, s. 186). För att fastställa detta kan resultaten från en pilotkodning användas, genom att titta på de kvarvarande segmenten och då flera segment inte kunnat beskrivas genom de befintliga temana anses kodningsschemat inte kunna mäta det som avses mätas, vilket tyder på låg face validity (ibid.). Som nämnts ovan upptäcktes vid test av kodningsschemat att en del segment inte kunde placeras i de befintliga temana och därav skapades ett nytt. Efter det var det få segment som, efter en pilotkodning på varsitt håll, inte ansågs passa under någon av temana. Schreier (2012, s. 188) menar också att en indikator på låg validitet inom kodningsschemat är då en övervägande del av alla segment kodats till ett och samma undertema. I studien var dock så inte fallet, då segmenten kodats till några underteman inom varje huvudtema.

För att säkerställa så hög validitet som möjligt vid en konceptdriven strategi används content validity, vilket utförs genom att låta någon som är bekant med materialet titta igenom kodningsschemat som en slags utvärdering (Schreier, 2012, s. 189). Då personen bedömer att temana adekvat representerar det som är tänkt att studeras, kan kodningsschemat anses tillräckligt valid (ibid.). För att säkerställa att temana var adekvat till det som är tänkt att studeras skapades de i ett första steg på varsitt håll, för att sedan se om materialet uppfattats på ett liknande sätt och därmed om de framtagna temana var likartade. Kodningsschemat har därmed skapats på varsitt håll, men sedan bedömts av varandra för att säkerställa att temana var adekvata i förhållande till materialet.

4.8.2 Reliabilitet

Reliabilitet kan delas upp i två typer, extern och intern. Extern reliabilitet handlar om huruvida det är möjligt att replikera en undersökning (Bryman, 2011, s. 352). Inom kvalitativ forskning anses det svårt att uppfylla detta kriterium eftersom det inte är möjligt att frysa en viss social kontext (ibid.). Detta kan också relateras till studiens socialkonstruktionistiska utgångspunkt, då kunskapen som producerats är beroende av den kontext som den skapats i. För att trots detta försöka stärka den externa reliabiliteten har målet varit att genomgående vara transparent genom att beskriva studiens alla delar och tillvägagångssätt utförligt.

Intern reliabilitet innebär att individerna i ett forskarlag bestämmer huruvida de ska tolka det som framkommer i undersökningen (Bryman, 2011, s. 352). Då vi är två personer som genomfört studien kan den interna reliabiliteten tänkas ha påverkats då exempelvis

transkriberingen gjorts på varsitt håll. För att säkerställa så hög intern reliabilitet som möjligt har tillvägagångssätten diskuterats och problematiserats inför samtliga delar, i syfte att utföras så likartat som möjligt. Kvale och Brinkmann (2014, s. 225) menar att reliabiliteten i transkriberingar också kan diskuteras, då det är svårt att tolka och skriva ut intervjuer på ett rättvisande sätt. De hävdar däremot att reliabiliteten kan ökas genom att två personer transkriberar samma intervju och sedan jämför utskriften för att säkerställa att de är någorlunda lika. I studien har transkriberingarnas reliabilitet stärkts genom att transkriberingarna är kontrollerade av varandra. Inom en kvalitativ innehållsanalys menar Schreier (2012, s. 167) att reliabiliteten kan säkerställas genom att kodningsschemat jämförs mellan olika personer. För att stärka studiens reliabilitet har materialet i ett första steg kodats på varsitt håll och sedan jämförts.

4.8.3 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet rör huruvida det är möjligt att överföra studiens resultat på andra personer, situationer eller kontexter (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 310). Inom kvalitativ forskning har detta kritiserats då det utifrån de få personer i den organisation som undersöks, kan vara svårt att generalisera resultaten till andra sammanhang (Bryman, 2011, s. 369). Därav bör kvalitativa studiers resultat inte generaliseras till en population utan snarare till teori (ibid.). Att generalisera resultaten har inte varit syftet med studien. Då studien bygger på ett målstyrt urval, är det enligt Bryman (2011, s. 392) heller inte möjligt att generalisera till en population. Studiens resultat jämförs istället med andra studier inom samma område, för att genom det visa huruvida resultaten kan generaliseras. Ett sådant tillvägagångssätt kan liknas en analytisk generalisering som grundas på att analysera olikheter och likheter i förhållande till teorier och tidigare forskning (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 312). Då likheter framkommer kan trovärdigheten av studiens resultat öka (Svensson & Ahrne, 2015, s. 27). Att göra så kan ge en hänvisning huruvida resultatet kan ligga som grund för vägledning till andra situationer.

4.9 Etiska ställningstaganden

När det gäller forskning ställs det en rad olika krav, bland annat att den ska bedrivas på ett sådant sätt som värnar om individen (Vetenskapsrådet, 2002, s. 6). Individer som medverkar i studien får därför inte enligt individskyddskravet utsättas för fysisk eller psykisk skada, kränkning eller förödmjukelse (ibid.). Individskyddskrav grundar sig i fyra forskningsetiska

principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet (ibid.).

Informationskravet handlar om att deltagarna ska ha informerats om allt som rör studien och vilka villkor som gäller för deras deltagande (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7). Studiens deltagare har innan intervjuens genomförande erhållit förhandsinformation i form av ett skriftligt informationsbrev (se bilaga 8.3). I brevet redogjordes för studiens syfte, att intervjun önskas spelas in, samt deltagarnas rättigheter; att deras deltagande är frivilligt och att de har möjlighet att avbryta sin medverkan när som helst utan närmare motivering. Deltagarna har även erhållit muntlig information innan intervjun för att säkerställa att de uppfattat det som angivits i informationsbrevet.

Intervjudeltagarna har, innan intervjun, givits möjlighet tacka ja eller avböja medverkan i studien. De har också fått möjlighet till att godkänna medverkan genom att underteckna en samtyckesblankett (se bilaga 8.5). Detta i enlighet med *samtyckeskravet* som innebär att intervjudeltagare ska ges möjlighet att bestämma om det vill medverka i studien eller ej (Vetenskapsrådet, 2002, s. 9). En samtyckesblankett kan enligt Bryman (2011, s. 137) skapa en viss oro, istället för att minska oron hos intervjudeltagaren över dess medverkan, vilket i sin tur kan leda till att de inte vill delta. Detta är något som övervägts. Dock kan ett sådant formulär vara till fördel vid ett senare skede om någon då skulle ha något att invända eller kritisera (Bryman, 2011, s. 137). En annan fördel med en sådan blankett är att deltagarna från start får information om vad deras medverkan innebär i skriftlig form (ibid.). Då detta ansågs som ytterligare ett sätt att säkerställa att deltagarna fått den information de behövde och med grund i säkerheten av en påskrift på frivilligt deltagande ansågs det överväga nackdelarna och en samtyckesblankett användes därav. Vid intervjuernas genomförande valde inte alla att underteckna samtyckesblanketten med motiveringen att ett muntligt samtyckesavtal var tillräckligt. Tänkbart är att intervjudeltagarna upplevde att blanketten påverkade anonymiteten.

Deltagarna har tilldelats information om att uppgifter om dem kommer att behandlas med största möjliga konfidentialitet, i enlighet med *konfidentialitetskravet* (Vetenskapsrådet, 2002, s. 12). Vi har noga påpekat att deltagarna kommer att förskäras total anonymitet. Intervjudeltagarna ska även informeras om att forskarna har tystnadsplikt (ibid.). Att informera om tystnadsplikt är något som uttryckligen inte har gjorts, men ändå något som efterföljts under

hela studiens genomförande. Konfidentialitetskravet innebär också att sådant som framkommer under intervjun ska förvaras på sådant sätt att obehöriga inte har tillgång till den, samt att intervjupersonerna ska avidentifieras för att inte kunna identifieras av utomstående (ibid.). Med utgångspunkt i detta har de undertecknade samtyckesblanketterna inte förvarats tillsammans med övrigt material från intervjuerna, detta för att minska risken att personernas namn ska kunna kopplas till en viss intervju. Ljudfilerna och transkriberingarna har förvarats på enheter med kodlås för att obehöriga inte ska komma åt dem. I transkriberingarna har intervjupersonerna anonymiserats genom att namnen inte skrivits ut och vid redovisning av resultaten har intervjupersonerna endast benämnts som intervjuperson med en tillhörande siffra, exempelvis "intervjuperson 1". Även platser har anonymiserats.

Nyttjandekravet innebär att uppgifter om intervjupersonen inte får användas i annat syfte än forskning (Vetenskapsrådet, 2002, s. 14). Intervjudeltagarna har tillgivits information innan samt efter intervjun vad materialet kommer att användas till, det vill säga enbart denna studie. De har också informerats om att inspelningarna och transkriberingarna kommer att raderas när arbetet är färdigställt och godkänt. Uppgifter som framkommit i intervjuerna har endast använts till studien, dock har bara det som ansågs vara relevant i förhållande till studiens syfte tillämpats och resterande har uteslutits.

5. Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras studiens resultat. Resultaten redovisas uppdelat i fyra huvudteman med tillhörande underteman, som alla framkommit ur det transkriberade materialet vid skapandet av kodningsschemat. Det första huvudtemat syftar till att besvara studiens första frågeställning och de resterande huvudtemana besvarar den andra frågeställningen. Under respektive undertema presenteras utdrag ur materialet i form av citat för att tydliggöra dem. Nedan benämns intervjupersonerna endast som intervjuperson med en tillhörande siffra, exempelvis "intervjuperson 1" för att säkerställa deras anonymitet.

Väsentligt att nämna inför redogörelsen av resultaten är att kvalitativ forskning innefattar symboliskt och verbalt material, vilket lämnar rum för, och kräver en hel del tolkning från forskarens sida (Schreier, 2012, s. 20). Det insamlade materialet måste alltid, i sådana studier, gå genom forskaren innan det analyseras och presenteras i text (Svensson, 2015, s. 211). Läsaren bör därför ta detta i beaktning vid genomläsning av studiens resultat.

5.1 Polisers erfarenheter av arbetet med fordonsstopp

I intervjuerna beskriver deltagarna på olika sätt deras erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp inom polisarbetet, vilket därmed blev ett framträdande huvudtema. Flera faktorer var framträdande, vilka kan ses som erfarenheter de fått av arbetet med fordonsstopp. Erfarenheter diskuterades både i positiv och negativ bemärkelse. Huvudtemat har delats upp i fyra underteman.

Hur erfarenheter tas i uttryck i polisarbetet

Följande tema rör huruvida deltagarna uppger att det förekommer en skillnad i arbetet med fordonsstopp beroende på vilken grad av erfarenhet de besitter, det vill säga nyutbildad polis jämfört med mer erfaren polis. Under intervjuerna beskriver intervjudeltagarna att erfarenhet av arbete med fordonsstopp kan tas i uttryck på olika sätt. Intervjuperson 3 berättar följande:

Jo men jag tycker nog att man har mera blick nu för vad jag stoppar än vad jag hade då. Så jag har byggt upp en känsla för att stoppa rätt bilar. I början kunde man inte riktigt selektera vad som var vad, vilka bilar som var intressanta, jag tycker att man bygger upp en erfarenhet genom åren ...

Intervjupersonen beskriver här sina erfarenheter av arbetet, att det i början av karriären var svårt att selektera vilka bilar som skulle stoppas och att mer erfarenhet har skapat en känsla hos

personen för vilka bilar som bör stoppas. Detta står i likhet med vad Klahm och Tillyers (2015, s. 357) studie visar på, det vill säga att det dels finns stöd för att polisers erfarenheter, sett till antal år i tjänst, påverkar deras beteende vid sökandet och beslutsfattandet i samband med ett fordonsstopp. Intervjuperson 1 beskriver ytterligare en aspekt som erfarenheter av arbetet kan leda till, personen uppger följande “ ... Jag upplever i alla fall att jag har blivit, att jag fått mer trygghet i att jobba med det”. Personen menar att erfarenheterna gett en ökad trygghet i arbetet med fordonsstopp.

Samtidigt framkommer i intervjuerna att erfarenheter av arbetet med fordonsstopp kan tas i uttryck på ett mer negativt sätt för poliserna, vilket intervjuperson 2 uttrycker som följer “Ja de blir lite trötta, de kan bli lite trötta på folk så de kan bli lite snäsen ...”. Ytterligare en negativ faktor av erfarenheter beskrivs av intervjuperson 4 “Jag kan nog säga så att det blir nog både lättare och så finns det en risk att man bli slentrian ...”. Beskrivningarna tyder på att intervjupersonerna inte endast upplever att erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp leder till något önskvärt, utan att det istället gör att poliser med flerårig erfarenhet inom yrket, tenderar att bli slentrianmässiga eller aningen otrevliga i sitt bemötande.

Ett mer utvecklat polisarbete

Temat belyser att deltagarna utifrån deras erfarenheter upplever att polisarbetet är mer utvecklat idag jämfört med tidigare. Deras erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp tyder på att utvecklade system för att få fram underrättelseinformation, har lett till att arbetet går smidigare och framförallt fortare. Intervjuperson 2 beskriver detta:

Ja jag måste nog säga att sen vi fick nya systemen, det är jättestor skillnad med nya systemen. Vi kontrollerar betydligt fler bilar idag än vad vi gjorde förut, förut måste vi ropa in till radion varje gång, trycka och ibland tar det ju lång tid, vi åker efter och vi vill slå på den här. Så är det en operatör som säger samma sak som vi får fram på några sekunder idag i telefonerna och det har utvecklats något enormt det där, så idag kontrollerar vi betydligt fler bilar än vad vi gjorde förut under ett pass, det är jag rätt säker på ...

Intervjupersonen förklarar att det idag är möjligt för poliserna att själva få fram underrättelseinformation direkt i deras arbetstelefoner, istället för att be någon annan via radion att ta fram samma information. En annan, intervjuperson 5, beskriver detta som att “ ... så jag upplever att vi har vässat vår förmåga att göra bedömningar tack vare att vi har lättare tillgång till bra information.”. Samma intervjuperson säger också att “ ... det gör nog också att vi stoppar

mer bilar av rätt anledningar nu, förut chansade man nog lite mer och man gick på skattemärket typ ... ”. Sammantaget tyder detta på att deras erfarenhet är att de utvecklade systemen i telefonerna har haft en positiv inverkan på polisarbetet. Arbetet ute i radiobilarna upplevs ha blivit mer effektivt, fler bilar stoppas och att de stoppas av rätt anledning.

Skillnader geografiskt

Temat belyser hur deltagarna anger att de genom sina erfarenheter upplever att det förekommer skillnader geografiskt i arbetet med fordonsstopp. Skillnaden grundas dels på storstad respektive mindre stad, men också utifrån var i landet arbetet sker. Intervjupersonerna beskriver de skillnader de upplevt geografiskt, gällande hur ett arbetssätt inte går att appliceras lika överallt grundat på olika faktorer. Intervjuperson 4 beskriver det såhär:

Ja men så är det, det var lite roligt för när vi gjorde, jag och en kollega var i X-stad vi visade såhär bilar och hur profilerar man bilar, den här typen av bilar, blablabla. Men (*skratt*) där så har de en bilpark som är jättemycket äldre än här, för de har ingen salt och sådant så deras bilar håller hur länge som helst Det går liksom inte ta sättet vi arbetar här till X-stad, det fungerade absolut inte (*skratt*) ...

Utifrån vad intervjupersonen beskriver blir det tydligt att det inte går att tillämpa samma tänk överallt gällande vilka bilar som bör profileras ut, därav den geografiska skillnaden i arbetet. Intervjuperson 1 beskriver attitydskillnader, genom erfarenheter av att arbeta i en storstad respektive en liten stad, och menar att arbetet också måste övervägas utifrån vilka attityder som förekommer i det aktuella området. Personen redogör för det på följande vis:

... än så länge har vi inte tack och lov, inte stenkastning eller annat eller attack mot poliser som det var där jag jobbade tidigare, där var det givet, där var det givet att man fick hela tiden ta i beaktande om det var värt ett fordonsstopp, får bakhåll eller liknande, så där kunde det verkligen vara så. Det upplever jag inte här, än så länge och jag hoppas att det håller i sig.

Lokalkännedomens betydelse för arbetet

I flera av samtalen talar deltagarna utifrån erfarenheter av arbetet med fordonsstopp, om hur lokalkännedomen är en viktig aspekt för att kunna utföra ett mer effektivt polisarbete. Exempelvis beskriver intervjuperson 2:

... Lokalkännedomen är jätteviktig för att snappa upp i vardagen som du hör grannarna prata om; aa nu är den ute och kör, aa men jag känner den och det är barnet till den. Det får du inte om du inte har lokalkännedomen så att vi får så mycket bonus ...

Intervjupersonen uppger hur dennes erfarenhet är att man, i ett litet samhälle kan lära sig känna igen vilka bilar som är aktiva i kriminella sammanhang. Personen trycker på vikten av att känna till sitt område, som en fördel för att höra vad personer pratar om i syfte att uppfatta vad som pågår i området. Intervjuperson 5 menar också att “ ... speciellt tror jag att det är därför det är så viktigt med att ha en lokalt förankrad polis så att man känner sitt område, man vet vad ett “normalt” beteende är ... ”. Citatet belyser vikten av att ha lokalkännedom för att genom den veta vad som är ett “normalt” beteende i just det området. Personen menar att då man utför arbete på annan ort är det svårt att veta hur beteendet brukar vara där.

5.2 Premisser som grund för beslut vid fordonsstopp

Temat belyser de premisser som poliser uppger att de utgår från vid beslut om fordonsstopp inom polisarbetet, det vill säga vad de menar ligger till grund för beslutsfattandet när de bestämmer sig för att stoppa och kontrollera ett fordon i trafiken. Framträdande i intervjuerna är polisens känsla för att något inte stod rätt till och även uppenbara trafikförseelser, med fokus på både förare, passagerare och fordonet. Då flera premisser anges har dessa sammanställts i fem underteman.

Underrättelseinformation

Samtliga deltagare uppger på olika vis underrättelseinformation som en övervägande premisser vid beslut om fordonsstopp. De menar att de genom så kallade slagningar på fordons registreringsnummer får en lägesbild som ger dem grund till beslutsfattandet. Framkommer något i registren som ger skäl att stoppa bilen, ligger det som grund för beslut om ett fordonsstopp. Intervjuperson 2, säger kort och koncist “ ... om jag slår på bilen och jag ser någonting i registret, då stoppar jag ... ”. Intervjuperson 2 beskriver vidare att:

... Vi ser också brottsregistret som kommer upp när vi slår på bilen, då ser vi ägaren, man trycker på ägaren så får man upp; är de misstänkt för någonting, är de dömda för någonting, det tittar man också på ...

Intervjuperson beskriver registren som en viktig aspekt för att se om personer är dömda för tidigare brottslighet, om de är misstänkta eller efterlysta för något, men också för att få fram information om fordonet såsom ägare med mera. I samtalen var underrättelseinformationen och de register som poliserna har tillgång till en viktig del. Samtliga deltagare upplevs vara överens

om att underrättelseinformationen är en grundläggande premiss till ett fordonsstopp, om något som ger skäl till ett stopp framkommer ur denna information.

En tydligt framträdande premiss som ligger till grund för polisens beslutsfattande vid ett fordonsstopp, vilket flera intervjupersoner talar återkommande om, är pågående kriminalitet vid slagning på fordonet. Intervjuperson 5 berättar att:

... vi vet att bilen ägs av någon som är, som har en pågående kriminalitet, vi vet inte att det är han som kör den, vi stoppar den för att se vem som nyttjar bilen, kanske inte så mycket för att det är ett felbeteende utan för att vi vet att den nyttjas av en person som har en pågående kriminalitet och då blir det ett stopp kanske i syfte att se, är det fortfarande pågående kriminalitet ...

Pågående kriminalitet som en premiss innebär därmed inte att personen i fråga vid just det tillfället har utfört ett felbeteende, utan snarare att stoppa för att kontrollera vem som kör bilen och sedan vidta åtgärder därefter.

Tid och plats

Ett flertal intervjupersoner uppger tid och plats som en premiss vid beslutsfattandet om fordonsstopp. I samtalen beskrivs sällan tid och plats enskilt som premisser, utan beskrivs ofta som beroende av varandra. Intervjuperson 4 talar om tid och plats på följande vis:

... Eller tidpunkten, det kan vara, vi säger fin förort, tjuvigt och så sitter en bil och kör omkring där som kanske är rätt schysst, men då kan man undra, men varför håller den bilen på att köra omkring här inne och så ja, så att det beror på plats och tillfälle ...

Intervjupersonen uppger först tidpunkten som en faktor, varför ett visst fordon åker runt i ett visst område, men beskrivningen är ändå beroende av platsen då kombinationen av detta kan väcka misstanke hos poliserna och därför vara av intresse att stoppa och kontrollera. Trots att flera intervjupersoner uppger tid och plats som en premiss hade de i flera fall svårt att beskriva en specifik plats som ansågs vara grund för ett fordonsstopp, bortsett från platser där det förekommer kriminell aktivitet. Intervjuperson 1 beskriver det såhär: “ ... tid och plats, det kan vara vilket fordon som är på en viss plats vid en viss tid som inte riktigt kanske överensstämmer, som inte känns för mig helt normalt, det känns inte helt normalt att det ska ske ... ”. Tid och plats framstår som en given premiss vid beslutsfattandet om ett fordonsstopp, dock upplevs det vara svårt för poliserna att beskriva mer specifikt vad de avser med tid och plats, men något

som poliserna själva ser som relativt uppenbart. Plats är också något som Schclarek Mulinari (2017, s. 4) skriver att poliser anger som en orsak för kontroll, de menar då att ett visst område kan vara mer brottsutsatt än andra och att människorna där i större utsträckning kontrolleras på grund av det.

Fordonets beskaffenhet

I intervjuerna nämner deltagarna betydelsen av fordonets beskaffenhet som en premiss vid beslutsfattande om fordonsstopp. Fordonstyp, dess skick och eventuella brister är faktorer som kan fånga deras uppmärksamhet och vidare ligga som grund för beslut om ett fordonsstopp.

Intervjuperson 3 uppger “ ... Föraren och fordonets skick, det är det som genererar stoppandet alternativt om bilen har massa fordonsbrister, det är väl det stora ... “. Intervjupersonen beskriver generellt att fordonets skick och brister vid en första anblick kan generera ett stopp, då det utifrån bedömningar om fordonets beskaffenhet kan anses vara en trafikfara. Fordonets skick innebär inte endast fordon i sämre skick, genom vad intervjuperson 4 beskriver blir det tydligt att olika fordonstyper med tillhörande skick är aktuellt att undersöka:

Jag stoppar hellre en bil, alltså så man profilerar ut en person, men jag stoppar skruviga bilar också det göra jag, de är lättare att se på håll en skruviga bil. Men nu sitter de här, ja de riktiga storbusarna, de sitter i suvar och BMWs, de sitter i fina bilar, det är det de vill ha, så att det är lite svårare att profilerar ut en bil, liksom en skruviga bil, vi säger för tjugo år sedan då satt alla i skruviga bilar, men nu sitter de i fina bilar, så att det är därför jag menar att man måste se föraren också. Det är jätteviktigt.

Intervjupersonen beskriver samtidigt problematiken med att endast se till fordonets beskaffenhet, eftersom kriminella individer idag inte kör samma fordon som de gjorde för ett flertal år sedan. Därför menar personen att beslut om att stoppa ett fordon för kontroll inte endast kan tas utifrån fordonets beskaffenhet då uppenbar trafikfara inte föreligger.

Förarens och passagerarens beteende

I samtalen beskriver intervjupersonerna olika aspekter kring förarens och passagerares beteende som vidare kan vara en premiss vid beslut om fordonsstopp. Först och främst talar deltagarna om trafikförseelser av föraren som en premiss. De talar också om ett slags flyende beteende hos personerna i fordonen, vilket väcker polisens nyfikenhet till att vilja veta mer om vem och vad som befinner sig i fordonet. Intervjuperson 3 uppger följande:

Personen, oftast ser man inte hur personen ser ut, utan då är det personens kroppsspråk som kanske talar för, hur man sitter, hur man bemöter oss med blicken när vi möter dom att.. åker vi målat så kanske de har ett flyende beteende, de väljer att vrida bort huvudet istället för att titta på oss som en del andra skulle ha gjort. Man kanske hänger på ett visst sätt i bilen ...

Intervjupersonen beskriver beteendet hos personen eller personerna i fordonet, såsom att de kan ha ett visst kroppsspråk och en viss blick. Deltagarna beskriver det som att personerna i fordonet på olika vis försöker undvika kontakt med dem genom att titta åt ett annat håll. Sammantaget handlar det om att poliserna blir nyfikna på varför personerna har detta beteendet, då de inte anser det som ett beteende som icke-kriminella har, vilket vidare beskrivs av intervjuperson 2:

... varför tittar de inte? för de flesta ungarna säger; åh titta, där är polisen, och mamman; åh titta polisen, men många kriminella, man lär sig av att, vad konstigt de agerade hur skulle en normal, i vardagen agera? varför gör de inte det? ...

Intervjuperson 4 beskriver trafikförseelser som premisser vid beslut om fordonsstopp, det vill säga sådant som enligt lag inte är tillåtet. Intervjupersonen nämner exempel på beteenden av föraren som kan generera ett fordonsstopp “ ... ja och där sitter någon och pratar i mobiltelefon, ja men då stoppar jag den, han har inget bälte, allt sånt där är klart en anledning till att stoppa, för att de gör brott, enklare trafikförseelser ... ”. Ovannämnda gällande trafikförseelser som premiss vid fordonsstopp, går till viss del att återfinna i Tillyer och Engels (2013, s. 388) studie, vilka konstaterar att även rättsliga faktorer har betydelse vid polisens beslutsfattande om fordonsstopp.

Magkänsla

På olika vis beskriver deltagarna genomgående i intervjuerna en viss känsla, vilken de i vissa fall upplever att de får och som då grundar deras beslut om ett fordonsstopp.

Intervjuperson 4 beskriver denna premiss “Det är magen, magkänslan, den är guld värd, man får bara en känsla att det är någonting och då är det ofta någonting ... “. Intervjupersonen beskriver betydelsen av sin egen magkänsla i arbetet med fordonsstopp och att den kan vara en avgörande faktor för beslut om kontroll. Citatet belyser även erfarenheten av att denna känsla verkar fungera då personen uppger att den ofta stämmer i praktiken. Samtliga intervjupersoner talar inte rakt ut om just en magkänsla, men de flesta uppger en viss känsla såsom intervjuperson 2 beskriver “Det är litegrann hur de, jag vet inte men man känner det på något sätt ... ”.

Under samtalen blir det dock tydligt att denna känsla är svår att beskriva i ord. Intervjuperson 3 uppger “Då måste jag säga att det är mycket magkänsla, intuition och den har lärt mig genom livet, jag tycker mig stoppa rätt bilar, den intuitionen som jag inte riktigt kan ta på den håller långt för mig ...”. Under intervjuerna uppger poliserna att det är svårt att beskriva denna känsla för personer som inte arbetar med det, men att poliser emellan varandra verkar ha en gemensam uppfattning av hur och vad känslan är.

5.3 Polisers selektering vid beslut om fordonsstopp

Följande huvudtema belyser, det som under intervjuerna uppkom när deltagarna beskriver vilka premisser de utgår ifrån vid fordonsstopp, det vill säga hur de går tillväga för att selektera ut vilka fordon som ska stoppas för kontroll. Intervjupersonerna beskriver olika sätt för detta, grundat på förutbestämda signalement respektive utifrån olika beståndsdelar. Ur detta framkom två centrala underteman.

Profilering

I intervjuerna blev det tydligt att profilering av allmän karaktär är ett vanligt förekommande tillvägagångssätt inom arbetet med fordonsstopp. Intervjuperson 1 beskriver vad en sådan profilering kan innebära:

Ja men vi, skulle jag gå ut på stan här nu, så blir det ändå att man har skapat sig en, eller jag har skapat mig en profil hur en person som jag är intresserad av i narkotikasammanhang, antingen ser ut, rör sig, vilka platser, eller vilka personer personen rör sig med, så det är det som är polisiär profilering då och det är väl egentligen bara översätta rakt upp och ner på ett fordon, hur man åker ut och jobbar i trafiken också.

Intervjupersonen menar att profilering inom polisarbetet innebär att de utgår från en viss profil, det vill säga att de riktar in sig på vissa signalement som enligt dem är karaktäristiska för en grupp, ett beteende eller liknande. Vidare menar deltagaren att det i samband med fordonsstopp handlar om signalement som är av intresse för kontroll i trafiken. Intervjuperson 2 beskriver profilering i samband med fordonsstopp:

Det är någonting som vi absolut använder, man kan tycka att det låter som kanske negativt också men jag väljer nog att det är positivt. Man måste, det är så, det är så flexibelt, det är så mycket människor som är ute, vi kan inte kontrollera alla, det går inte. Vi måste på något sätt göra en profilering, vad ska vi rikta oss på? Om jag ska gå igenom stan här, jag kan inte kontrollera, jag ser inte alla, det är för mycket människor, jag kan inte, då måste jag bestämma mig innan, idag är jag ute efter; är det snattare på HM jag ska försöka titta efter, ja men då är det så, då tittar jag inte på, vad ska jag säga, fyllon som ska lobbats till exempel, då är inte det intressant, det får jag ta sedan. Det är det jag menar, jag tror att man, det är för flexibelt, vi måste använda det här. Lika ute i trafiken, det är så mycket bilar så vi kan inte, man kan inte se allting och då måste man bestämma ...

Intervjupersonen uppger att de använder sig av profilering som ett sätt att selektera ut vilka fordon som bör kontrolleras vid fordonsstopp, att det används som ett verktyg för att avgöra vad de ska rikta in sig på vid just det arbetstillfället. Denna typ av profilering beskrivs som ett måste eftersom det inte är möjligt att kontrollera samtliga fordon i trafiken.

Byggstenar

I samtalen talas det på varierande sätt om att deltagarnas beslutsfattande grundas på flera olika beståndsdelar, vilket kan benämnas som byggstenar. Byggstenarna fungerar som ett tillvägagångssätt vid beslutsfattande om fordonsstopp på så vis att flera faktorer läggs ihop och då ger skäl till att besluta om ett fordonsstopp.

Intervjuperson 1 berättar att "Ja så är det, men som alltid med lagstiftning så ska det finnas anledning att anta eller skäligen misstanke och för att komma upp till det så måste du ha byggstenar ... ". Intervjupersonen beskriver hur det generellt fungerar med lagstiftning, nämligen att det för att skapa en skäligen misstanke om brott bör finnas så kallade byggstenar. Intervjuperson 5 beskriver det som följer:

... Speciellt när man lär sig, för ingen blir proffs (*skratt*) på att se om någon ljuger, det är inte det jag menar utan; nä men okej han säger det här, han har varit där och bara lägga ihop det här och sedan ha det som grund till ett beslut ...

Intervjupersonen nämner inte ordet byggstenar, utan förklara det istället som att olika händelser läggs ihop som grund för ett beslut, vilket skulle kunna förklaras som olika byggstenar.

5.4 Vad som format polisens premisser

I samtalen med intervjupersonerna beskriver de vad som format de premisser de utgår från vid fordonsstopp, vad som påverkat och grundat dessa, vilket då blev ett framträdande tema. Centralt var deras olika erfarenheter, fördomar, kollegors påverkan och individernas personliga intressen, vilket resulterade i fyra underteman.

Erfarenhetens påverkan

I intervjuerna var erfarenheter en av de mest framträdande faktorer som ansågs ha format deras premisser. Erfarenheterna avser deras yrkesmässiga och övriga erfarenheter i livet, vilka uppges ha haft inverkan på olika vis. Intervjuperson 2 beskriver:

Jag tror största är erfarenhet, efter många stopp år efter år sådär att man, det är nog det som har gjort det största att man har varit med om stoppen och vad som hände då och hur jag agerade då och vad kan hända och så vidare. Erfarenheter är nog det största.

Intervjudeltagaren upplever att dennes långa erfarenhet med att arbeta med fordonsstopp har påverkat och format de premisser som personen idag utgår från vid ett fordonsstopp, att detta gjort att personen vet vad denne bör utgå ifrån för premisser då det visat sig fungera tidigare. Det intervjupersonen beskriver går till viss del att återfinna i Klahm och Tillyers (2015, s. 343) studie, det vill säga att polisens genomförda aktiviteter och vad de exponerats för i arbetssammanhang kan påverka deras sökande och beslutsfattandet vid fordonsstopp. Intervjuperson 4 menar på att erfarenheter formar ett visst arbetssätt "Ja men så är det, erfarenheter skapar rutiner på något sätt, ja det gör det såklart eftersom man ju längre man jobbar ju mer förstår man hur det fungerar litegrann och hur de tänker". Sammantaget menar de att erfarenheterna leder till att de bättre förstår hur arbetet fungerar och att de därav vet vad de bör basera sina beslut på och vad som format deras premisser. Intervjuperson 3 beskriver det kort som att "Jag tror nog att det är, i mitt fall, helt mina egna erfarenheter som gör att jag stoppar de bilarna jag väljer att stoppa".

Fördomars påverkan

I samtal med intervjupersonerna framkommer fördomar som en potentiell faktor som påverkat och format de premisser som de utgår från vid fordonsstopp. Intervjupersonerna upplevs ha en tendens att sammankoppla fördomar med erfarenheter, att det är svårt i vissa sammanhang att faktiskt skilja på dessa. Intervjuperson 1 berättar:

Ja det är helt garanterat att det påverkar. Sedan om det är fördomar som liksom samhället överlag har eller om det är fördomar som jag liksom har skaffat mig själv genom erfarenhet, kan vara en fördom också givetvis ...

Beskrivningen tyder på att fördomar och erfarenheter kan hänga ihop. Flera deltagare uppger att de fördomar som de möjligen besitter kan grundas i erfarenheter och att de därmed inte behöver vara generella fördomar som finns i samhället. Vidare beskriver intervjuperson 1 att:

... Jag jobbar jättemycket med fördomar, polisiär erfarenhet bygger på fördomar, på något sätt blir det att jag upplever en person som kriminell eller intressant i ett kriminellt beteende det är en fördom i sig. Sen så blir det en fördom hur personer väljer att gå klädda och sådana saker också.

Intervjupersonen menar att ens polisiära erfarenhet delvis bygger på fördomar, då poliserna exempelvis väljer att kontrollera personer utifrån hur de går klädda eller vilket beteende de uppvisar. Även dessa beskrivningar kan jämföras med vad Klahm och Tillyer (2015, s. 343) menar i deras studie, nämligen att polisers erfarenheter också påverkas av vilka situationer de exponerats för och vilka arbetsprestationer de har erfarenhet av, vilket i sin tur påverkar deras sökande och beslutsfattande vid ett fordonsstopp. Tänkbart är då att utifrån vad de exponeras för, det vill säga genom deras erfarenheter av yrket, grundar vissa typer av fördomar. Intervjuperson 3 uppger dock en förhoppning om att fördomar inte förekommer inom det polisiära arbetet, men att det generellt inom arbetet ändå kan finnas. Personen har däremot svårt att se att det skulle finnas fördomar inom arbetet med just fordonsstopp, vilket beskrivs i följande citat:

Ja alltså, jag hoppas inte att vi har några fördomar när det gäller sådana företeelser, sen kan det mycket väl, precis som i övriga samhället finnas fördomar, men om du tänker på fordonsstopp, ja jag har svårt att se att det skulle finnas fördomar i den bemärkelsen ...

Kollegors påverkan

I intervjuerna framkommer kollegors påverkan som en del i formlandet av de premisser som poliser utgår från vid fordonsstopp. Det råder delade meningar gällande vilken påverkan kollegorna har. Intervjuperson 1 beskriver:

Ja, givetvis så är det. Däremot så måste jag säga att jag har blivit tryggare i mina beslut med åren. I början var det, fick jag inte medhåll från kollegan så var det nog större risk att jag inte gjorde det jag själv tyckte antingen åt det ena eller andra hållet då. Nu skiter (*skratt*) jag lite mer i vad kollegan gör faktiskt, eller vad kollegan tycker och tänker.

Intervjupersonen uppger att kollegorna givetvis påverkar varandra, men att detta är något som förändrats med tiden då man blir tryggare i arbetet och sitt eget beslutfattande. Citatet tyder på att man i början kanske söker bekräftelse hos kollegorna innan ett beslut men med tiden fattar beslut på eget bevåg. Intervjuperson 3 beskriver det däremot som följer:

Inte om man går till min grupp, min avdelning där jag jobbar nu så är det en äldre stam som har bildat sin egen, sitt eget sätt att jobba. Så att den enda påverkan man kan ha det är väl att man lär av varandra, att man tar lärdom av någonting bra så att det snappar man upp och det tycker jag vi är ganska bra på på den här avdelningen. Att om någon kommer med något bra så snappar man upp det men likväl som att man inte påverkas av att någon tvingar en att göra någonting konstigt eller att man känner något gruppsytryck för det är vi för gamla för här, vi liksom jobbar inte på det viset ...

Intervjupersonen beskriver att arbetsgruppens utformning gör att de inte påverkar varandras beslutsfattande då de arbetat ihop länge. Personen menar dock att de då kan påverkas i en positiv bemärkelse och lära av varandra, istället för att känna en press av kollegors åsikter och tankar.

Intresse som påverkan

I intervjuerna framkommer intresse och inriktning som viktiga faktorer till utformningen av de premisser poliser uppger att de utgår från vid ett fordonsstopp. Deltagarna uppger att deras personliga intressen och även yrkesmässiga inriktningar har format premisserna. Intervjuperson 3 beskriver vikten av sitt eget intresse som en påverkan på vilka premisser personen utgår från:

Ja det är nog intresset för det man jobbar med, alltså intresset för att upptäcka narkotika och jag tror väl att någonstans i min värld så strävar jag efter ett narkotikafritt samhälle liksom och det är mina värderingar där som försöker att förhindra att det förekommer i trafiken i vart fall Så det är väl litegrann det jag brinner för.

Intervjupersonen beskriver att dennes intresse för att upptäcka narkotika är det som driver och påverkar vem eller vilka som personen väljer att stoppa för kontroll. Personens individuella intresse är därmed en grund i formandet av de premisser som denne utgår från vid fordonsstopp. Intervjuperson 1 beskriver även:

Ja, ja, ja, absolut. Det är, där ser du en jättestor skillnad. Åker jag tillsammans med en trafikare så kommer vi inte stoppa samma bilar, eller det kommer vi göra för att vi sitter i samma patrull men vi kommer inte vara intresserade av samma bilar. Jag är inte intresserad av bilen i sig, jag är intresserad av personerna i bilen och vad som kan finnas där i för att leta annat mer än att kolla om det är brister på fordonet. Nu är jag polis så jag ska givetvis göra både och, så är det, men ja ...

Intervjupersonen beskriver skillnaden utifrån både det personliga intresset och vilken inriktning de arbetar med, att två personer från olika avdelningar troligen har olika fokus och utgångspunkter som de utgår från. Personen trycker dock ändå på vikten av att de är poliser och ska fokusera på allt, men att deras premisser till viss del grundas och styrs av intresse och inriktning.

6. Diskussion

Syftet med studien var att undersöka vilka erfarenheter svensk polis har av arbetet med fordonsstopp och vilka premisser de anger att de utgår från vid kontrollerandet av fordon i trafiken. Genom studiens två frågeställningar var avsikten att få svar på dels hur polisers erfarenheter av att arbeta med fordonsstopp ser ut och dels vilka premisser de anger att de baserar sina fordonsstopp på. Nedan presenteras studiens huvudsakliga resultat utifrån de två frågeställningarna.

6.1 Vilka erfarenheter har poliser av att arbeta med fordonsstopp inom polisarbetet?

Intervjudeltagarna hade överlag svårt att svara på frågan vilka erfarenheter de har av arbetet med fordonsstopp, detta på grund av att fordonsstopp är något de utför dagligen och därav ansågs det svårt att sammanfatta i ett tydligt svar. Trots detta framkom en del erfarenheter de fått av att ha arbetat med fordonsstopp inom polisarbetet. Framträdande ur samtalen var att erfarenheter av arbetet upplevs leda till att arbetet blir lättare att utföra, samtidigt som några uppgav att erfarenheter dock kan resultera i oönskade beteenden. Deltagarna uppgav att erfarenheterna kan göra dem snäsna i deras bemötande och även slentrianmässiga i utövandet av arbetet. Erfarenheter av arbetet tycks också ha givit deltagarna kunskap i vad som är viktigt för att utföra ett bra arbete och hur arbetet bör anpassas utefter situationen och geografisk plats. Övergripande uppgav deltagarna att arbetet med fordonsstopp blivit mer utvecklat med nya system som ger dem underrättelseinformation, vilket gör att det idag utförs mer effektivt.

6.2 Vilka premisser utgår poliser från vid beslut om fordonsstopp?

I samtalen blev det tydligt att det för poliserna inte finns några premisser som de ska utgå från vid beslut om fordonsstopp, bortsett från lagöverträdelser. Samtliga intervjudeltagare kunde trots detta nämna flera olika premisser som de själva utgår från vid beslut om fordonsstopp. Premisserna som angavs var liknande deltagarna emellan. En av de mest framträdande premisserna var underrättelseinformation, det vill säga den lägesbild de kan få fram kring fordonet och ägaren, det vill säga pågående kriminalitet eller liknande. Även tid och plats är en avgörande faktor för beslut då en viss plats och tid kan väcka en misstanke hos deltagarna. Både fordonets beskaffenhet och förarens/passagerarnas beteende framkom också som viktiga faktorer att beakta vid beslutsfattandet. Som nämnts hade intervjudeltagarna svårt att precisera

mer specifikt vad de faktiskt utgår från, istället sammanfattar flera av dem det med en viss magkänsla som grund för beslutsfattandet. En magkänsla de inte kunde beskriva för utomstående, men något som ansågs relativt självklart bland deltagarna.

Flera intervjudeltagare uppgav att profilering och byggstenar används som en del i att fatta besluten vid fordonsstopp. Profilering av allmän karaktär uppgavs användas som grund till beslut för att under ett arbetspass selektera vad som ska kontrolleras, då det inte är möjligt att kontrollera alla fordon i trafiken. Olika faktorer, så kallade byggstenar läggs ihop och bildar en misstanke om brott, vilket kan grunda deltagarnas beslut vid fordonsstopp.

Framträdande i samtalen blev också faktorer som format de premisser som deltagarna utgår från, vilket i sin tur påverkar besluten som fattas. Det mest centrala i detta sammanhang var erfarenheter, både yrkesmässiga och övriga i livet. Deltagarna uppgav att de i många fall relaterar till erfarenheterna de själva besitter vid deras beslutsfattande om att stoppa ett fordon för kontroll. Det förekom delade meningar avseende fördomars påverkan, en del ansåg att fördomar påverkar medan andra menade att det vid arbetet med fordonsstopp inte påverkar. Fördomar förklarades också olika, då en del intervjupersoner uppgav att de kan grundas på erfarenheter, medan andra menade fördomar som finns generellt i samhället. Även kollegors påverkan uppkom i diskussionen om vad som format premisserna, dock förekom skillnader i vad deltagarna ansåg om detta. En del ansåg att kollegorna påverkar ens beslut medan andra menade att de arbetat ihop så länge att de har slutat att påverkas av varandra, men att de dock kan lära av varandra. Slutligen uppgavs att deltagarnas premisser formats av både personliga intressen och yrkesmässiga inriktningar.

6.3 Resultaten i förhållande till tidigare forskning

Studiens resultat har ställts mot tidigare forskning, i detta framkom både likheter och olikheter. Resultaten tyder på att vad poliser varit med om i olika arbetssammanhang påverkar vad de väljer att stoppa i trafiken idag. Detta kan ställas i likhet med vad Klahm och Tillyer (2015, s. 343) menar att antal år i tjänst inte ensamt kan beskriva polisens erfarenheter som en påverkan på deras sökande efter vad som ska stoppas i samband med ett fordonsstopp. Även vikten av exponering av situationella faktorer, genomförda aktiviteter och arbetsprestationer inom arbetet måste vägas in i förklaringen (Klahm & Tillyer, 2015, s. 357). Påverkan av situationella faktorer kan också ställas i likhet med vad Worden (1989, s. 701) hävdar. Författaren menar att

situationella faktorer har en signifikant effekt på polisens beslutsfattande om arrestering i olika situationer, däribland fordonsstopp. Resultatet från vår studie kan därmed anses stärkas genom att det finns likheter med vad tidigare forskning visat.

Poliser uppger trafikförseelser som en premis för beslutsfattandet. Studiens resultat tyder därmed på att besluten också baseras utifrån handlingar som enligt lag inte är tillåtna. Även Tillyer och Engel (2013, s. 388) hävdar att rättsliga faktorer har betydelse för en polismans beslutsfattande vid ett fordonsstopp. Utifrån detta är det möjligt att se en likhet. Tillyer och Engel (ibid.) har dock i samband med detta påstående också studerat huruvida en förarens demografi (ålder, kön och etnicitet) påverkar polisens beslut om fordonsstopp. Resultatet tyder på att en förarens demografi påverkar i detta sammanhang (ibid.). Även Schafer et al. (2006, s. 184) har studerat påverkan av en förarens demografi och finner stöd för att det påverkar polisens beslutsfattande i samband med fordonsstopp. Denna kvalitativa studies resultat tyder dock inte på liknande resultat som de nyss nämnda kvantitativa studierna, vilka grundas på data från tidigare fordonsstopp. Resultaten visar inte på att förarens demografi påverkar polisens val vid ett fordonsstopp, i stället tyder det på att förarens och passagerarnas beteenden är något som påverkar polisens beslut.

Resultatet visar också att poliser använder profilering av allmän karaktär för att selektera vid beslutsfattandet om fordonsstopp. I Schclarek Mulinaris (2017, s. 4) studie uppgav poliser att de baserar beslut om kontroll utifrån beteende, tid och plats som sammantaget bildar en misstanke och en förklaring till varför människor kontrolleras. Påståendena står i likhet med vad som framkommit i denna studie, då dessa faktorer är återkommande även här. Tilläggas bör dock att Schclarek Mulinaris (2017) studie undersöker kontroll av människor i generella termer och avser därmed inte enbart kontroll av fordon i trafiken, vilket denna studie gör.

6.4 Resultaten i förhållande till teori

Studios resultat har också analyserats i förhållande till stämplingsteorin. Becker (1963, s. 1) hävdar att sociala grupper ställer upp regler och lagar och då en överträdelse av dessa sker kan individen stämplas som avvikare beroende på om handlingen uppmärksammas eller inte. Vidare menar Becker (ibid.) att den polisiära makten kan användas då de formella lagarna kontrolleras. Teorin kan återkopplas till det som nämns i studiens inledning, att poliser har ett stort bedömningsutrymme, då de enligt teorin utgår från vad de själva anser är avvikande nog

för att uppmärksamma och stoppa för kontroll. Tillämpas teorin på det polisiära arbetet med fordonsstopp, kan poliser anses vara de som applicerar samhällets uppställda lagar på medborgarna och vad de väljer att uppmärksamma är på så vis beroende av vad de anser är avvikande. Individens överträdelser i trafiken betraktas därmed inte som avvikande förrän poliserna uppmärksammar och beslutar sig för att reagera på dessa handlingar. Analyseras studiens resultat i förhållande till teorin, går det att se vissa likheter. I resultatet framkommer att polisens beslutsfattande vid ett fordonsstopp till viss del grundas på regler och lagar, då poliser stoppar bilar om sådant som enligt lag är förbjudet sker.

Studiens resultat tyder även på att polisens beslutsfattande grundas på underrättelseinformation, det vill säga den lägesbild de får fram om personer genom olika register. Analyseras detta i förhållande till stämplingsteorin kan polisens sätt att arbeta tänkas vara stämplande, då besluten bland annat fattas utifrån tidigare eller pågående kriminalitet. Baseras stoppen på vad som framkommer i registren, det vill säga tidigare avvikande handlingar, kan en stämpling tänkas ske genom att dessa personer står som måltavla för polisens kontroller i trafiken. Detta kan till viss mån problematiseras, på så vis att om poliser inte skulle lägga fokus på de med tidigare eller pågående kriminalitet, kan det diskuteras vilka de istället bör stoppa för kontroll. Enligt teorin kan en person vars handlingar mötts av samhälleliga reaktioner ett flertal gånger börja se sig själv som avvikande och sedan handla utefter det (Becker, 1963, s. 34). Polisens arbete kan diskuteras utifrån detta då de till viss del baserar sina beslut på vad som förekommer i registren, vilket i sin tur då skulle kunna leda till att dessa individer som stoppas uppfattar sig som avvikande och därmed börjar handla därefter. Tänkbart är då att strategin med att gå på underrättelseinformation kan bli kontraproduktivt. Förtydligas bör dock att resultaten i studien inte tyder på att poliser endast stoppar de med tidigare eller pågående kriminalitet baserat på vad som finns i registren, utan även aktuella trafikförseelser stoppas för kontroll.

Resultatet från studien kan även diskuteras i förhållande till teorin, utifrån de premisser som poliser uppger utöver underrättelseinformation eller lagstiftning. Resultatet tyder på att poliserna baserar sina beslut om att stoppa fordon för kontroll utifrån deras egna intuitioner. Med andra ord utgår de från premisser som de själva skapat, vilket kan anses stämplande då de själva avgör vilka handlingar som är avvikande eller inte. Exempelvis uppgav poliserna att de tittar efter vad som enligt dem är ett normalt beteende och inte, vilket tyder på att de har en sorts bestämmanderätt avseende vad som är ett normalt beteende och som därmed kan anses vara stämplande. Detta kan ställas i relation till vad som diskuterades i inledningen, att poliser

har ett stort bedömningsutrymme. Intressant är också att diskutera polisens bedömningsutrymme i förhållande till den magkänsla som de uppgav är en premis vid beslutsfattande. Att poliserna inte fattar besluten utifrån sådant som står i enlighet med rutin eller lagstiftning utan att de ibland fattar beslut om fordonsstopp utifrån en magkänsla som de inte riktigt kan beskriva, kan anses vara stämplande. Detta eftersom de då bedömer själva vad som är en avvikande handling och inte, och sedan agerar utifrån det. Att en magkänsla ligger som grund för beslutsfattandet vid ett fordonsstopp kan diskuteras då det är intressant att poliserna till stor del verkar fatta besluten utifrån den. Då besluten fattas utifrån en magkänsla och inte utifrån något förutbestämt såsom lag, är det tänkbart att det finns vissa skillnader i deras beslutsfattande. Detta i sin tur kan därmed leda till att poliserna stämplar individer olika utifrån deras olikartade magkänslor. Dock uppger poliserna att de nya utvecklade systemen leder till att de idag stoppar fler bilar av rätt anledning, då de tidigare chansade i större utsträckning avseende vilka som behövdes stoppas. Tänkbart är därmed att stämplingen utifrån deras egna intuitioner har minskats då deras beslut nu är mer underbyggda med underrättelseinformation vilket ger en mer saklig grund till att utföra ett fordonsstopp.

6.5 Metodens fördelar och begränsningar

För att besvara studiens syfte och frågeställningar genomfördes fem semistrukturerade intervjuer. Valet av metoden ansågs relevant eftersom den ger möjlighet att höra flera individers reflektioner kring en företeelse sett utifrån deras perspektiv (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 53). Intervjuer ger deltagarna utrymme att berätta hur de utför sitt arbete i praktiken och vilka erfarenheter de besitter (ibid.). Då studiens syfte var att höra vilka premisser som ligger till grund för polisens beslutsfattande vid fordonsstopp och vilka erfarenheter de har av att arbeta med detta, ansågs intervjuer vara en lämplig metod. Begränsningen med intervjuer är att de kan ge en snäv illustration av en företeelse och därför kan behöva kompletteras med andra metoder för att få en bredare förståelse av det som studeras (ibid.). I detta fall valdes ändå endast intervjuer eftersom syftet var att ge en bild av vad poliser själva uppger kring studiens frågeställningar. Någon ytterligare typ av metod exempelvis observationer, ansågs därav inte nödvändig för att samla in data. Resultaten upplevs ha givit svar på studiens frågeställningar, möjligt är dock att en kompletterande metod hade givit en djupare förståelse av ämnet. Observationer hade tänkbart kunnat bekräfta materialet och öppnat upp för olika infallsvinklar (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015, s. 53).

Gällande den valda analysmetoden har dess fördelar beskrivits i samband med redogörelsen för metodens tillvägagångssätt (se avsnitt 4.7). Tänkbart är att användandet av en ytterligare analysmetod i kombination med en kvalitativ innehållsanalys, exempelvis diskursanalys hade givit ett annat resultat då det hade bidragit till en djupare förståelse av materialet (Schreier, 2012, s. 57). Att använda en helt annan analysmetod, till exempel en diskursanalys, hade troligen även givit ett annat resultat då fokus i en sådan analys är att studera *hur* något sägs i stället för *vad* som sägs (Schreier, 2012, s. 48). Valet av en annan analysmetod kanske också hade resulterat i ett annat kodningsschema med andra teman, vilket i sin tur hade medfört ett annat resultat. Då vi ämnade hör *vad* poliserna sade och inte *hur* de sade något ansågs den kvalitativa innehållsanalysen tillräcklig som analysmetod. Relevant är att poängtera angående den valda vetenskapsteoretiska ansatsen som använts, att socialkonstruktionismen kan medföra att vi som intervjuare och intervjupersonerna tolkar och uppfattar fenomen på olika sätt, vilket kan leda till att berättelserna konstrueras olika (Allwood & Erikson, 2010, s. 122).

6.6. Förslag till vidare forskning

Utifrån det som presenterats under avsnittet tidigare forskning och vad tidigare forskare har hävdats, så anses det behövas fler studier för att få en bredare förståelse av det valda ämnet. Framförallt behövs studier av kvalitativ karaktär och inte endast studier som baseras på statistik, även specifikt i svensk kontext. Den risk som finns med att basera studier om fordonsstopp på statistik i en svensk kontext uppkom som en diskussion i en av intervjuerna. Statistiken kan bli missvisande då fordonsstoppen som utförs oftast inte registreras som ett fordonsstopp, utan kan rubriceras och registreras som något annat då händelseförloppet förändras. Forskning utifrån statistik i samband med fordonsstopp, bör därav beaktas med försiktighet. Statistik är generellt omtalat i kriminologiska sammanhang då det ofta finns ett mörkertal, det vill säga att all brottslighet som faktiskt begås inte registreras (Brottsförebyggande rådet, 2019).

Resultatet i studien tyder på att det förekommer skillnader i hur arbetet med fordonsstopp kan ske beroende på geografisk plats. I intervjuerna uppkom också att deltagarna inte riktigt vet hur kollegor i andra delar av landet arbetar med fordonsstopp. Därav kan det vara av intresse att studera detta vidare för att se hur de utför arbetet på olika platser och hur mycket arbetssättet faktiskt skiljer sig beroende på var i landet det utförs. Detta eftersom arbetsmetoderna bör vara enhetliga över landet ur ett rättssäkerhetsperspektiv, samtidigt är det av vikt att se till de geografiska skillnaderna för att kunna utföra ett så effektivt arbete som möjligt.

7. Litteraturförteckning

Allwood, C.M. & Erikson, M.G. (2010). *Grundläggande vetenskapsteori för psykologi och andra beteendevetenskaper*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Becker, H.S. (1963). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York: The Free Press.

Brottsförebyggande rådet. (2019). *Mörkertal och dold brottslighet*. Hämtad 17 maj, 2019, från Brottsförebyggande rådet,

<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/morkertal-och-dold-brottslighet.html>

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2. uppl., s. 34–54). Stockholm: Liber.

Granér, R., & Kronkvist, O. (2016). Kontroll av och i polisorganisationen. I P. Larsson., R. Granér., & H.I. Gundhus. (Red.), *Polisvetenskap: en introduktion*. (s. 53–80). Lund: Studentlitteratur.

Holmberg, L. (2016). Vad gör polisen?. I P. Larsson., R. Granér., & H.I. Gundhus. (Red.), *Polisvetenskap: en introduktion*. (s. 161–187). Lund: Studentlitteratur.

Karlsson, J., & Pettersson, T. (2006) Det blir vad vi gör det till!: om att skapa och analysera ett intervjumaterial. I L. Roxell., & E. Tiby (Red.), *Frågor, fält och filter: Kriminologisk metodbok*. (s. 57–83). Lund: Studentlitteratur.

Klahm, C.F., & Tillyer, R. (2015). Rethinking the Measurement of Officer Experience and Its Role in Traffic Stop Searches. *SAGE Journals*, 18(4), 343–367. doi 10.1177/1098611115585315.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lander, I. (2006). Etnografi: En forskningsansats där forskaren är det främsta verktyget. I L. Roxell., & E. Tiby (Red.), *Frågor, fält och filter: Kriminologisk metodbok*. (s. 21–39). Lund: Studentlitteratur.

Myhrer, T-G., & Anderberg, A. (2016). Polisrätten - samhällsskydd och rättssäkerhet. I P. Larsson., R. Granér., & H.I. Gundhus. (Red.), *Polisvetenskap: en introduktion*. (s. 81–112). Lund: Studentlitteratur.

Premiss (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 11 april, 2019, från <https://www.ne.se/s%C3%B6k/?t=uppslagsverk&q=premiss>

Profilering (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 9 maj, 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/profilering>

Schafer, J.A., Carter, D.L., Katz-Bannister, A.J., & Wells, W.M. (2006). Decision making in traffic stop encounters: A multivariate analysis of police behavior. *Sage Publications*, 9(2), 184–209. doi: 10.1177/1098611104264990.

Schclarek Mulinari, L. (2017). *Slumpvis utvald: ras-/etnisk profilering i Sverige*. Civil right defenders: Stockholm. Från

https://www.criminology.su.se/polopoly_fs/1.361301.1513071572!/menu/standard/file/CRD-5600-Rapport_Slumpvis-utvald_final.pdf?fbclid=IwAR2h-BzXwhiV6lXqsyQDU2_6XIGUB453Qh6n_YRpavpzm-eBspNvMBDntw

Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. Los Angeles, [Calif.]: SAGE.

SFS (2002:577). *Polislag*. Hämtad 30 april, 2019, från Riksdagen, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/polislag-1984387_sfs-1984-387

SOU 2006:30. *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer. Från <https://www.regeringen.se/contentassets/106cc584ae1a489db46fde9bbbc090ab/ar-rattvisan->

rattvis-tio-perspektiv-pa-diskriminering-av-etniska-och-religiosa-minoriteter-inom-rattssystemet-sou-200630

Svensson, P. (2015). Teorins roll i kvalitativ forskning. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2. uppl., s. 208–219). Stockholm: Liber.

Svensson, P., & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2. uppl., s. 17–31). Stockholm: Liber.

Sveriges Television. (2019). *Rasprofilering hos svensk polis – myt eller verklighet?*. Hämtad 2019-05-02, från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/rasprofilering-hos-svensk-polis-myt-eller-verklighet>

Thomsson, H. (2010). *Reflexiva intervjuer*. (2., [rev. och uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Tillyer, R., & Engel, R. S. (2013). The Impact of Drivers' Race, Gender, and Age During Traffic Stops: Assessing Interaction Terms and the Social Conditioning Model. *SAGE Journal*, 59(3), 369–395. doi: 10.1177/0011128710389583.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Williams, F.P. III., & McShane, M.D. (red.) (1998). *Criminology theory: selected classic readings*. (2nd ed). Cincinnati, OH: Anderson Publishing Co.

Worden, R. E. (1989). Situational and Attitudinal Explanations of Police Behavior: A Theoretical Reappraisal and Empirical Assessment. *Law & Society Review*, 23(4), 667-711. Doi: 10.2307/3053852

Öberg, P. (2015). Livshistorieintervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2. uppl., s. 55–67). Stockholm: Liber.

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1. Lagtext

Polislag

En polisman får stoppa ett fordon eller annat transportmedel

1. om det finns anledning att anta att någon som färdas i fordonet har gjort sig skyldig till brott,
2. om det av någon annan anledning behövs för att med laga stöd ingripa mot någon som färdas i fordonet, genom att beröva honom friheten, på annat sätt inskränka hans rörelsefrihet eller underkasta honom kroppsvisitation eller kroppsbesiktning,
3. om det behövs för att med laga stöd genomföra husrannsakan i fordonet eller
4. om det behövs för att reglera trafiken eller för att kontrollera fordon eller förare eller fordons last enligt vad som är särskilt föreskrivet. (Polislag, 2002:577, 22 §).

8.2 Bilaga 2. Litteratursökning

Här beskrivs de sökningar som gjorts för att hitta de studier som redovisas under avsnittet tidigare forskning. De första tre artiklarna är peer reviewed. Det går dock inte att säkerställa att den sistnämnda studien som redovisas är peer reviewed.

De första sökningarna som redovisas är via sökmotorn Discovery. Sökorden som användes var decision making AND traffic stops, vilket resulterade i närmare 500 träffar. En ytterligare avgränsning gjordes då för att endast få fram sådant som kändes relevant utifrån studiens syfte och frågeställningar, därav användes sökorden; decision making AND traffic stops AND police. Detta resulterade i studie ett, två och tre. Sökorden som användes för att hitta den fjärde studien var situational factors AND police behavior, vilket resulterade i 691 träffar. För att ytterligare avgränsa sökningen användes orden; situational factors AND police behavior AND decision making, vilket i stället resulterade i 61 träffar.

1. Sökportal: Discovery.

Sökord: Decision making AND traffic stops AND police.

Databas: ERIC.

Antal träffar: 140.

Studiens titel: *The Impact of Drivers' Race, Gender, and Age During Traffic Stops: Assessing Interaction Terms and the Social Conditioning Model.*

Författare: Tillyer, R., & Engel, R. S.

Publikationsår: 2013.

2. Sökportal: Discovery.

Sökord: Decision making AND traffic stops AND police.

Databas: Academic Search Elite.

Antal träffar: 140.

Studiens titel: *Decision making in traffic stop encounters: A multivariate analysis of police behavior.*

Författare: Schafer, J.A., Carter, D.L., Katz-Bannister, A.J., & Wells, W.M.

Publikationsår: 2006.

3. Sökportal: Discovery.

Sökord: Decision making AND traffic stops AND police.

Databas: PsycINFO.

Antal träffar: 140.

Studiens titel: *Rethinking the Measurement of Officer Experience and Its Role in Traffic Stop Searches.*

Författare: Charles, F. K., & Tillyer, R.

Publikationsår: 2015.

4. Sökportal: Discovery.

Sökord: Situational factors AND police behavior AND decision making.

Databas: Complementary Index.

Antal träffar: 61.

Studiens titel: *Situational and Attitudinal Explanations of Police Behavior: A Theoretical Reappraisal and Empirical Assessment*

Författare: Worden, R.E.

Publikationsår: 1989.

Den femte studien söktes upp via sökmotorn Google. Den första sökningen gjordes genom att söka på: forskning rasprofilering svensk polis, vilket resulterade i 21 900 träffar. För att avgränsa detta ytterligare gjorde en avancerad sökning med sökorden Rasprofilering AND forskning AND svensk polis, vilket istället resulterade i ca 3 170 träffar.

5. Sökportal: Google.

Sökord: Rasprofilering AND forskning AND svensk polis.

Databas: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.

Antal träffar: 3 170.

Studiens titel: Slumpvis utvald: Ras-/etnisk profilering i Sverige.

Författare: Leandro Schclarek Mulinari.

Publikationsår: 2017.

8.3 Bilaga 3. Informationsbrev

Hej,

Vi är två studenter som läser sista året på programmet Utredningskriminologi vid Högskolan i Gävle och ska nu skriva examensarbete (C-uppsats). Syftet med studien är att undersöka vilka premisser som svensk polis utgår från vid kontrollerandet av fordon i trafiken. Förhoppningen är att skapa kunskap kring vad poliser själva anger att de baserar sina fordonsstopp på.

Intresset för ämnet väcktes delvis i samband med vår praktikperiod hos Polismyndigheten då ämnet diskuterades, men också utifrån den aktuella samhällsdebatten. Vi vill nu därför gärna ta del av dina tankar kring detta för att skapa kunskap inom området.

Vi söker nu poliser som vill delta i vår intervjustudie och därmed hjälpa oss att besvara studiens syfte. Vår förhoppning är att Du vill och har möjlighet att medverka i en intervju. Intervjun beräknas ta ca 45–60 minuter och vi önskar genomföra den under vecka X.

Vid deltagande garanteras Du full anonymitet, ditt deltagande är frivilligt och Du har rätt att avbryta din medverkan när som helst. För att underlätta vårt arbete önskar vi spela in intervjun. Efter godkänt examensarbete kommer inspelningen att raderas. Önskar Du ta del av det färdiga arbetet kan en kopia skickas.

Vi frågar nu om Du vill delta i studien. Vill Du delta eller har frågor om studien är Du välkommen att kontakta oss;

Louise Lundqvist

Tel:

Mail:

Tove Svedjewik

Tel:

Mail:

Med vänliga hälsningar,

Louise Lundqvist och Tove Svedjewik

8.4 Bilaga 4. Intervjuguide

Inledande information

- Studiens syfte.
- Ditt deltagande är frivilligt.
- Du försäkras full anonymitet.
- Du har rätt att avstå från att svara på frågor om du känner för det.
- Du har rätt att avbryta deltagandet när som helst under intervjun.
- Det inspelade materialet kommer att raderas när examensarbetet är klart och godkänt.
- För att möjliggöra en transkribering, är det okej för dig att vi spelar in intervjun?
- Intervjuns upplägg.

Bakgrund

- Vill du berätta lite om dig själv?
- Vilken befattning har du inom polismyndigheten?
- Hur länge har du arbetat som polis?
- Har du några ytterligare arbetslivserfarenheter inom andra yrken?

Fordonsstopp inom polisarbete

- I vilket syfte används fordonsstopp inom polisarbete?
- Används fordonsstopp endast för kontroll av fordon eller är det en del av ett taktiskt upplägg?
- Vid vilka tillfällen använder ni er av fordonsstopp?
- Vilka erfarenheter har du av att arbeta med fordonsstopp?
- Hur anser du att arbetet med fordonsstopp fungerar i praktiken?
- Kan du beskriva ett tillfälle då du genomfört ett fordonsstopp?

Premisser som ligger till grund för beslut vid kontroll av fordon

- Vilka förhållningsregler finns gällande vad ni ska basera era beslut på vid arbetet med fordonsstopp?
 - anser du att dessa förhållningsregler är tydliga nog för att göra ett bra arbete?
- Vad grundar/baserar du dina val på när du väljer att stoppa ett fordon för kontroll?
- Vad är det som tillkallar din uppmärksamhet när du bestämmer dig för att kontrollera ett fordon?

- Vilka skulle du säga att du väljer att stoppa?
- Är det någonting som du upplever hindrar dig från att stoppa vissa fordon för kontroll?

Vad som format dina premisser

- Vad är det som i grunden påverkat och grundat de premisser du utgår ifrån?
- Vad tänker du om erfarenheters påverkan när det kommer till vad som format dina premisser?
- Vad tänker du om fördomars påverkan när det kommer till vad som format dina premisser?
- Vad anser du om kollegornas påverkan på dina beslut?
- Upplever du att ni baserar era beslut om att kontrollera ett fordon ungefär lika bland kollegorna?

Avslutning

- Är det något du känner att du vill tillägga?
- Är det något du funderar över?

Materialet från intervjun kommer att transkriberas och sammanställas i en uppsats.

Tacka för medverkan.

8.5 Bilaga 5. Samtyckesblankett

Med detta ger jag mitt skriftliga samtycke till att delta i denna studie, att den spelas in och sedan transkriberas. Jag har fått muntligt och skriftlig information om studien, samt att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag när som helst kan avbryta intervjun utan närmare motivering.

Namnunderskrift

Namnförtydligande

Ort och datum